

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН «ДАР БОРАИ ТАРБИЯИ ҶИСМОНӢ ВА ВАРЗИШ»

Қонуни мазкур асосҳои ҳуқуқӣ, ташкилӣ, иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва таъмини фаъолиятро дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд.

БОБИ 1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

1) агенти варзишӣ – шахси воқеӣ ё ҳуқуқие, ки тавассути иҷрои амалҳои ҳуқуқӣ ва фаъолияти дигар ҷиҳати бо қор таъмин кардани варзишгар ва ё мураббӣ дар клуби касбии варзишӣ мусоидат менамояд;

2) ассотсиатсияи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш – иттифоқи варзишгарони мустақил, федератсияҳои варзишӣ, шахсони ҳуқуқӣ, мақомоти давлатӣ ва дигар ташкилотҳои ҷамъиятии тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ;

3) барномаи тайёрии варзишӣ – ҳуҷҷате, ки барои тайёр кардани варзишгарон тибқи талаботи стандартҳои давлатии тайёрии варзишӣ таҳия гардида, самтҳои асосӣ ва шароити тайёрии варзиширо дар ҳар як зинаи он муқаррар менамояд;

4) бозиҳои олимпӣ – мусобиқаҳои варзишӣ дар намудҳои инфиродӣ ва даставии намудҳои олимпии варзиш, ки дар чор сол як маротиба байни варзишгарони панҷ қитъаи ҷаҳон таҳти сарпарастии Кумитаи байналмилалии олимпӣ гузаронида мешаванд;

5) бозиҳои паралимпӣ – мусобиқаҳои байналмилалии зимистона ва тобистонае, ки дар чор сол як маротиба байни варзишгарони маъҷуби бо осеби аъзои таъҷуву ҳаракаткунанда ва аъзои босира таҳти сарпарастии Кумитаи байналмилалии паралимпӣ гузаронида мешаванд;

6) бозиҳои сурдлимпӣ – мусобиқаҳои байналмилалии зимистона ва тобистонае, ки байни варзишгарони маъҷуб бо иллати аъзои сома (шунавоӣ) гузаронида мешаванд;

7) варзиш – як рӯкни тарбияи ҷисмонӣ, соҳаи фаъолияти иҷтимоие, ки дар шакли таҷрибаи махсуси тайёрии инсон ба мусобиқаҳо ва фаъолияти мусобиқавӣ бо мақсади ба даст овардани натиҷаҳои варзишӣ ташаккул ёфтааст;

8) варзиши дастоварди оӣ – қисми варзише, ки аз ҷониби варзишгар ё дастаи варзишӣ барои ба даст овардани натиҷаҳои баланди варзишӣ дар мусобиқаҳои расмии ҷумҳуриявӣ ва байналмилалии варзишӣ равона гардидааст;

9) варзиши донишҷӯён – қисми варзише, ки ба тарбияи ҷисмонӣ ва тайёрии ҷисмонии таълимгирандагони муассисаҳои таълимии таҳсилоти миёна ва олии касбӣ барои иштирок дар чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ равона гардидааст;

10) варзиши касбӣ – қисми варзише, ки барои ба даст овардани натиҷаҳои баланди варзишӣ ва гирифтани ғоида аз ҷониби шахси воқеӣ ва ё ҳуқуқӣ равона гардидааст;

11) варзиши кӯдакон ва наврасон – қисми варзише, ки ба тарбияи ҷисмонӣ, тайёрии варзишии кӯдакон ва наврасон ва иштироки онҳо дар мусобикаҳои варзишӣ равона гардидааст;

12) варзиши мактабӣ – қисми варзише, ки ба тарбия ва тайёрии ҷисмонии таълимгирандагони муассисаҳои таълимии таҳсилоти умумӣ ва тайёр намудани онҳо барои иштирок дар чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ равона гардидааст;

13) варзиши оммавӣ – қисми варзише, ки ба тарбияи ҷисмонӣ, солимгардонӣ ва ташаккули ҷисмонии шахрвандон, инчунин, иштироки онҳо дар чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва оммавии варзишӣ равона гардидааст;

14) варзишгар – шахси воқеие, ки мунтазам ба намуд ё намудҳои интихобкардаи варзиш машғул шуда, доимо маҳорати варзишии худро баланд мебардорад ва дар чорабиниҳои варзишӣ иштирок менамояд;

15) варзишгар - дастурдиҳанда – варзишгари амалкунандаи дорои натиҷаи баланди варзишӣ, ки узви дастаи ташкилоти тайёрии варзишии ноҳиявӣ, шаҳрӣ, вилоятӣ ва ҷумҳуриявӣ, дорандаи унвони варзишӣ буда, вобаста ба фаъолияти худ музди меҳнат ва ё дигар намуди мукофот мегирад;

16) варзишгари касбӣ – шахси воқеие, ки машғул шудан ба варзиши касбӣ барояш фаъолияти асосӣ буда, тибқи шартномаи (қарордоди) меҳнатӣ дар соҳаи варзиши касбӣ барои тайёрӣ ба мусобикаҳои варзишӣ, иштирок дар онҳо ва натиҷаҳои нишондода бо тартиби муқарраргардида музди меҳнат ва ё дигар намуди мукофот мегирад;

17) варзишгари дорои маҳорати олий – варзишгари узви дастаи мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба намуди муайяни варзише, ки дар мусобикаҳои варзишӣ бо мақсади ба даст овардани натиҷаҳои баланди варзишӣ иштирок менамояд ва ё дорои унвони варзишии на поён аз «Устоди варзиши Ҷумҳурии Тоҷикистон» мебошад;

18) варзишгари маъҷуб – шахси воқеие, ки дар натиҷаи нуқсёбии саломатӣ бо коҳиши устувори вазифаҳои организм аз беморӣ, ҷароҳат, иллати ҷисмонӣ ва зехнӣ боиси маҳдуд шудани фаъолияти ҳаётӣ гардидааст ва ба намуд ё намудҳои дастраси варзиш мунтазам машғул шуда, дар чорабиниҳои варзишӣ иштирок менамояд;

19) дастаи мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба намуди муайяни варзиш (минбаъд – дастаи мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон) – гурӯҳи варзишгарон, инчунин, мураббӣони онҳо, табибон ва дигар мутахассисони соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзише, ки дар мусобикаҳои байналмилалӣ варзишӣ тайёрӣ мебинанд ва аз номи Ҷумҳурии Тоҷикистон иштирок менамоянд;

20) довари варзиш – шахси воқеие, ки тайёрии махсусро гузашта, соҳиби дараҷаи дахлдори тахассусӣ гаштааст ва аз ҷониби ташкилкунандаи мусобикаи варзишӣ барои таъмин намудани риояи қоидаҳои намуди варзиш ва низомномаҳо оид ба мусобикаи варзишӣ ваколатдор гардидааст;

21) захираи варзишӣ – варзишгароне, ки барои ба даст овардани натиҷаҳои баланди варзишӣ иқтидор доранд ва тайёрии варзиширо бо мақсади дохил намудани онҳо ба ҳайати дастаҳои мунтахаби варзишӣ, аз ҷумла

дастаҳои мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба намудҳои муайяни варзиш, мегузаранд;

22) иншооти варзишӣ – молу мулки ғайриманқуле, ки барои гузаронидани чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ солимгардонӣ ва ё чорабиниҳои варзишӣ пешбинӣ гардидаанд;

23) клуб ва толори варзишӣ – ташкилоти тижоратӣ ё ғайритижоратие, ки новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқӣ, моликият, тобеияти идоравӣ ва мансубияти соҳавӣ аз ҷониби шахси воқеӣ ва ё ҳуқуқӣ таъсис дода шуда, барои гузаронидани чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ, варзишӣ ва ё солимгардонӣ пешбинӣ гардидааст;

24) клуби касбии варзишӣ – шахси ҳуқуқие, ки иштирокчии мусобикаи касбии варзишӣ мебошад ё тибқи тартиби муқаррарнамудаи ташкилкунандаи мусобикаи касбии варзишӣ оид ба иштирок дар ҷунин мусобика дархост намудааст;

25) қоидаи намуди варзиш – меъёрҳои умумиэътирофшудаи намуди муайяни варзише, ки онҳоро ба роҳбарӣ гирифта, мусобикаи варзишӣ гузаронида мешавад;

26) лигаи касбии варзишӣ – шахси ҳуқуқӣ, ки дар шакли ташкилию ҳуқуқии муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис дода шуда, мақсади асосии фаъолияти он ташкил ва ё гузаронидани мусобикаҳои касбии варзишӣ мебошад;

27) мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш – мақоми иҷроияи марказии ҳокимияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки функсияҳои махсуси иҷроиявӣ ва функсияҳои дигари дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш муқарраргардидаро анҷом медиҳад;

28) маҳрумсозии (дисквалификасия) варзишӣ – ҷазои варзишӣ дар намуди маҳрум намудани варзишгар, мураббӣ, довари варзиш, табиби варзишӣ ва қормандону мутахассисони дигари соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш аз иштирок дар мусобикаҳои варзишӣ ва ё аз фаъолияти касбии меҳнатӣ бо тартиби муқаррарнамудаи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва қоидаҳои муқарраргардида мебошад;

29) мураббӣ – шахси воқеии дорои таҳсилоти миёнаи касбӣ ё олии касбии соҳавие, ки чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиширо мегузаронад, тарбияи ҷисмонӣ ва тайёрии варзишии варзишгаронро ба мусобикаҳои варзишӣ амалӣ мекунад, инчунин, фаъолияти мусобикавии онҳоро барои ба даст овардани натиҷаҳои варзишӣ роҳбарӣ менамояд;

30) мусобикаи варзишӣ – сабқате, ки байни варзишгарон ё дастаҳои варзишгарон оид ба намудҳои гуногуни варзиш (низомҳои варзишӣ) бо мақсади муайян намудани беҳтарин иштирокчии сабқат тибқи низомномаи тасдиқшудаи мусобикаи варзишӣ гузаронда мешавад;

31) мусобикаи касбии варзишӣ – мусобикаи варзишӣ аз рӯи намуди даставии варзише, ки иштирок дар он барои ба даст овардани ғоидаи рағона гардида, яке аз шартҳои руҳсат додани варзишгар мавҷуд будани муносибатҳои меҳнатӣ бо клуби дахлдори касбии варзишӣ мебошад. Дар намудҳои дигари варзиш ба сифати мусобикаи касбии варзишӣ мусобикаи варзишии фаҳмида мешавад, ки иштирок дар он барои ба даст овардани ғоида

равона гардидааст ва чунин сифат аз ҷониби ташкилкунандагони он мутобиқи низомномаи мусобиқаҳои варзишӣ муайян карда шудааст;

32) назорати маводи барангезандаю неруафзо (допинг) – ҷараёни банақшагирие, ки гузаронидани ташхис, гирифтани намуна барои таҷзия ва кор бо он, таҷзияи лабораторӣ, қарори баъди санҷиш ва пешниҳоди мурочиатро дар бар мегирад;

33) намуди варзиши ғайриолимпӣ – намуди варзише, ки ба барномаи бозиҳои олимпӣ ва паралимпӣ ворид нагардидааст, дар ҷомеаи варзишии ҷаҳон рушд ёфта, аз ҷониби федератсияи байналмилалӣ варзиш роҳбарӣ карда мешавад;

34) намуди варзиши миллӣ – намуди варзише, ки таърихан дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун шакли фаъолияти мусобиқавӣ ба вуҷуд омадааст ва хусусияти иҷтимоиву фарҳангӣ дорад;

35) намуди варзиши олимпӣ – намуди варзише, ки ба барномаи бозиҳои олимпӣ ворид гардида, аз ҷониби Кумитаи байналмилалӣ олимпӣ мутобиқи Хартияи олимпӣ эътироф карда шудааст;

36) намудҳои варзиши техникӣ ва амалӣ – намудҳои варзише, ки тайёрии махсуси варзишгарро ба мусобиқаҳои варзишӣ бо истифодаи лавозимоти техникӣ пешбинӣ менамоянд;

37) намудҳои варзиши ҳарбиву амалӣ ва хизмативу амалӣ – намудҳои варзише, ки асоси онҳоро амалиётҳои махсус, аз ҷумла усулҳои алоқаманд бо иҷрои уҳдадорӣҳои хизмати хизматчиёни ҳарбӣ ва қормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, инчунин, тайёр намудани шаҳрвандони ба хизмати ҳарбӣ даъватшаванда ташкил дода, дар доираи фаъолияти як ё якчанд мақомоти дахлдори давлатӣ рушд меёбанд;

38) низоми варзишӣ – қисми намуди варзише, ки дорои аломатҳои фарқкунанда буда, як ё якчанд намуди варзиш ва барномаи мусобиқаҳои варзиширо дар бар мегирад;

39) рамзҳои чорабинии тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ – парчам, нишон, суруд, шиор, номи расмӣ, тамғаи молӣ ва воситаҳои дигари фардикунонии чорабинии тарбияи ҷисмонӣ ё варзишӣ, инчунин, объектҳои ҳуқуқи моликияти зеҳние, ки ташкилкунандагони чорабинии тарбияи ҷисмонӣ ё варзишӣ қабул намудаанд;

40) рекорди варзишӣ – дастоварди олии тасдиқшудаи иҷрои меъёри варзишӣ аз ҷониби варзишгар (варзишгарон);

41) сармураббӣ дастаи мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон – мураббӣ, ки барои роҳбарӣ, тайёрӣ, ташаккул, банақшагири, ҳамроҳангсозӣ ва иштироки дастаи мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мусобиқаҳои байналмилалӣ масъул мебошад;

42) стандартҳои давлатии тайёрии варзишӣ – маҷмуи талаботи таҳия ва тасдиқшудаи тайёрии варзишӣ аз рӯи намудҳои варзише (ба истиснои намудҳои варзиши ҳарбиву амалӣ ва хизмативу амалӣ), ки барои ташкилотҳои амаликунандаи тайёрии варзишӣ ҳатмӣ мебошанд;

43) тайёрии варзишӣ – фаъолияти мақсаднок оид ба тайёр кардани варзишгарон ба мусобиқаҳои варзишӣ бо роҳи ташаккул ва тақмили маҳорати

варзиши онҳо, ки мувофиқи талаботи стандартҳои давлатии тайёрии варзишӣ ва барномаҳои тайёрии варзишӣ амалӣ карда мешавад;

44) тарбияи ҷисмонӣ – қисми таркибии фарҳанг ва соҳаи фаъолияти иҷтимоӣ буда аз маҷмуи арзишҳои маънавие иборат аст, ки ба таҳкими саломатӣ, инкишофи қобилияти ҷисмонии инсон, инчунин, интихоби тарзи ҳаёти солим равона гардидааст;

45) ташкилоти тайёрии варзишӣ – ташкилоти давлатӣ ва хусусии ғайритиҷоратие, ки фаъолияти асосии онро тайёрии варзишӣ ташкил менамояд ва он ба амалӣ намудани барномаҳои тайёрии варзишӣ равона шудааст;

46) ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ – иттиҳодияҳои ҷамъиятии тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ (федератсияҳои варзишӣ) ва иттифоқҳои онҳо, клубҳои варзишӣ, клубҳои касбии варзишӣ, клубҳои тарбияи ҷисмониву варзишӣ, иттиҳодияҳои клубҳои тарбияи ҷисмониву варзишӣ, толорҳои варзишии хусусӣ ва ё давлатӣ, ташкилотҳои тайёрии варзишӣ, иттифоқҳои касбӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, лигаҳои касбии варзишӣ, лигаи варзишии донишҷӯён, ташкилотҳои ҷамъиятии ташкилкунандаи мусобиқаҳо оид ба намудҳои варзиши ҳарбиву амалӣ ва хизмативу амалӣ, новобаста ба шакли моликият ва тобеияти идоравӣ, инчунин соҳибкорони инфиродие, ки дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш фаъолият менамоянд;

47) федератсияи варзишӣ – ташкилоти ҷамъиятии ғайритиҷоратие, ки дар асоси узвият ва бо мақсади рушд додани намуди муайяни варзиш, ташвиқу таблиғи он, ташкил, гузаронидани чорабиниҳои варзишӣ ва тайёр намудани варзишгарон – аъзои дастаҳои мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис дода шудааст;

48) ҳаракати олимпии Тоҷикистон – қисми таркибии ҳаракати байналмилалии олимпӣ буда, мақсади он тарғибу ташвиқ, ҷорӣ намудани принципҳои ҳаракати олимпӣ, мусоидат ба рушди тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, таҳкими ҳамкориҳои байналмилалии варзишӣ, иштирок дар бозиҳои олимпӣ ва чорабиниҳои дигари байналмилалие, ки аз тарафи Кумитаи байналмилалии олимпӣ ва ассотсиатсияҳои қитъавии кумитаҳои миллии олимпӣ гузаронида мешаванд, мебошад;

49) ҳаракати паралимпии Тоҷикистон – қисми таркибии ҳаракати байналмилалии паралимпӣ буда, мақсади он мусоидат ба рушди тарбияи ҷисмонӣ ва варзиши маъҷубон, таҳкими ҳамкориҳои байналмилалӣ дар соҳаи мазкур ва иштирок дар бозиҳои паралимпӣ ба шумор меравад;

50) ҳаракати сурдлимпии Тоҷикистон – қисми таркибии ҳаракати байналмилалии сурдлимпӣ буда, мақсади он мусоидат ба рушди тарбияи ҷисмонӣ ва варзиши маъҷубон бо иллати узвҳои сомеа (шунавой), таҳкими ҳамкориҳои байналмилалӣ дар соҳаи мазкур ва иштирок дар бозиҳои сурдлимпӣ мебошад;

51) чорабиниҳои варзишӣ – чемпионат ва мусобиқаҳои варзишӣ, ҷамъомадҳои машқиву варзишӣ, чорабиниҳои машқие, ки қисмҳои назариявӣ ва ташкилиро дар бар мегиранд, инчунин, чорабиниҳои дигаре, ки ба тайёрӣ ва иштироки варзишгарон ба мусобиқаҳои варзишӣ равона гардидаанд;

52) чорабиниҳои расмии тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ – чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ, ки ба нақшаи ягонаи тақвими чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ дохилӣ ва байналмилалӣ ворид карда шудаанд;

53) чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ – машғулиятҳои муташаккилонаи шаҳрвандон ба тарбияи ҷисмонӣ.

Моддаи 2. Қонунгузори Қумхурии Тоҷикистон дар бораи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш

Қонунгузори Қумхурии Тоҷикистон дар бораи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш ба Конститутсияи Қумхурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Қумхурии Тоҷикистон, инчунин, санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, иборат мебошад.

Моддаи 3. Принципиҳои қонунгузорӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш

Қонунгузорӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш ба принциpleri зерин асос меёбад:

1) масъулияти мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, ташкилотҳо, ҳамчунин, шахсони масъули вобаста ба таъмини ҳуқуқи шаҳрвандон барои машғул шудан ба тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш;

2) риояи ҳуқуқ ва озодиҳои инсон ва шаҳрванд, таъмини ҳуқуқи ҳар шахс ба дастрасии озод ба тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, ҳамчун шарт зарурии ташаккули қобилияти ҷисмонӣ, маънавӣ ва равонии шахс;

3) волоияти қонун, таъмини арзишҳои миллӣ, фарҳангӣ ва дар руҳияи ватандӯстиву ҳештаншиносӣ тарбия намудани шаҳрвандон;

4) ягонагии асосҳои меъёрии ҳуқуқии соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар ҳудуди Қумхурии Тоҷикистон;

5) таъмини беҳатарии ҳаёт ва саломатии шахсоне, ки ба тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш машғуланд, инчунин, иштирокдорон ва тамошбинони чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ;

6) эътиром ва риояи уҳдадорҳои байналмилалӣи Қумхурии Тоҷикистон дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш;

7) муқаррар намудани кафолати давлатии ҳуқуқи шаҳрвандон дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш;

8) манъи таъғиз ва зӯроварӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, инчунин, таъсири зиддиҳуқуқӣ ба натиҷаи мусобиқаҳои варзишӣ;

9) таъмини рақобати озод ҳангоми гузаронидани мусобиқаҳои варзишӣ ва интихоби номзадҳо барои иштирок дар мусобиқаҳои варзишӣ сатҳи байналмилалӣ;

10) ба солимгардонӣ равона гардидани тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, ба варзиш ҷалб кардани ҷавононе, ки дар ҳолатҳои душвори зиндагӣ қарор доранд, инчунин, пешгирии ҳодисаҳои номатлуби иҷтимоӣ, аз ҷумла нашъамандӣ, майзадагӣ ва ҷинояткорӣ дар байни ҷавонон;

11) фароҳам овардани шароит ба ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ ҷиҳати дастрасии баробари тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш;

12) дастгирии баробари давлатии ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ, новобаста ба шакли ташкилию ҳуқуқиашон;

13) мусоидат ба рушди тарбияи ҷисмонӣ ва варзиши маъҷубон, шахсони имконияташон маҳдуд ва гурӯҳи дигари аҳолии ба ҳифзи иҷтимоӣ эҳтиёҷманд;

14) ҳамкориҳои мутақобилаи мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш ва дигар субъектҳои соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш.

Моддаи 4. Кафолати давлатии шахрвандон дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш

1. Давлат ба шахрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон, сарфи назар аз миллат, нажод, ҷинс, забон, эътиқоди динӣ, мавқеи сиёсӣ, таҳсилот, вазъи иҷтимоӣ ва молу мулк, ҳуқуқи машғул шудан ба тарбияи ҷисмонӣ ва варзишро кафолат медиҳад ва ба онҳо шароит фароҳам меорад.

2. Ҳуқуқи шахрвандон ба тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш мумкин аст аз рӯи синну сол, вазъи саломатӣ ва нишонаҳои дигар танҳо тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон маҳдуд карда шавад.

3. Давлат оммавияти тарбияи ҷисмонӣ ва варзишро таъмин намуда, ба ташкил ва рушди инфрасохтори соҳаи варзишии ҷавобгӯ ба стандартҳои байналмилалӣ ва мустақкам намудани заминаи моддию техникаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш мусоидат мекунад.

4. Давлат рушди тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, ҳаракати олимпӣ, паралимпӣ ва сурдлимпиро дастгирӣ карда, чорабиниҳоро дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, аз ҷумла чорабиниҳо оид ба тайёр намудани варзишгарон ба бозиҳои олимпӣ, паралимпӣ, сурдлимпӣ ва дигар мусобикаҳои байналмилалӣ ва варзишӣ, инчунин, иштироки онҳоро дар ҷунин мусобикаҳои варзишӣ мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон маблағгузорӣ менамояд.

5. Давлат ғолибон ва ҷоизадорони бозиҳои олимпӣ, паралимпӣ, сурдлимпӣ, осие, олимпиадаи махсуси умумичаҳонӣ, чемпионати ҷаҳон ва дигар варзишгарони маҳорати олимпӣ, инчунин, варзишгарони наврасу ҷавони умедбахшро дастгирӣ намуда, бо мақсади ҳавасмандгардонии онҳо мукофотҳо ва ё стипендияҳо муқаррар менамояд.

6. Давлат ғолибон ва ҷоизадорони бозиҳои олимпӣ, паралимпӣ ва сурдлимпиро бо пардохти моддии моҳонаи якумра таъмин менамояд. Тартиби пардохти моддии моҳонаи якумра ба ғолибон ва ҷоизадорони бозиҳои олимпӣ, паралимпӣ ва сурдлимпӣ аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар ва тасдиқ карда мешавад.

7. Давлат таъминоти тиббӣ, барқарорсозии саломатӣ, хизматрасонии тиббии варзишгарони маъҷуб, варзишгарони маҳорати олимпӣ, варзишгарони касбӣ ва варзишгарони аъзои дастаҳои мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар муассисаҳои тиббии давлатӣ кафолат медиҳад, ҳангоми осеб دیدан ва ё бемор шудан тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба онҳо кумаки моддию молиявӣ дар давоми фаъолияти варзишӣ мерасонад.

БОБИ 2. СУБЪЕКТҲОИ ТАРБИЯИ ҶИСМОНӢ ВА ВАРЗИШ

Моддаи 5. Субъектҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар Ҷумҳурии Тоҷикистон

Ба субъектҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дохил мешаванд:

- 1) Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- 2) мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш ва сохторҳои маҳаллии он;
- 3) мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот;
- 4) Кумитаи миллии олимпии Тоҷикистон;
- 5) Кумитаи паралимпии Тоҷикистон;
- 6) Кумитаи сурдлимпии Тоҷикистон;
- 7) ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ;
- 8) муассисаҳои таълимӣ, илмӣ ва дигар муассисаҳои, ки дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш фаъолият менамоянд;
- 9) мақомоти давлатие, ки рушди намудҳои варзиши ҳарбӣ амалӣ ва хизмативу амалиро роҳбарӣ менамоянд;
- 10) шахрвандоне, ки ба тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш машғуланд, варзишгарон ва гурӯҳҳои онҳо (дастаҳои варзишӣ), мураббӣён, доварони варзишӣ, агентҳои варзишӣ, методистон, варзишгари дастурдиҳанда ва мутахассисони дигар дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш.

Моддаи 6. Салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш

Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон:

- 1) мақоми ваколатдори давлатиро дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш муайян менамояд;
- 2) фаъолияти мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзишро назорат ва роҳбарӣ менамояд;
- 3) дурнамоҳо, концепсияҳо, стратегияҳо, барномаҳои давлатии рушди соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзишро тасдиқ намуда, барои амалисозии онҳо заминаҳои моддию техникӣ ва молиявиро таъмин менамояд;
- 4) ташкилотҳои тайёрии варзишӣ, таълимӣ, илмӣ ва дигарро дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш таъсис медиҳад;
- 5) ба ташкил ва гузаронидани бозиҳои олимпӣ, паралимпӣ, сурдлимпӣ, олимпиадаи махсуси умумичаҳонӣ, чемпионат ва Ҷоми ҷаҳон, универсиадаи умумичаҳонӣ, бозиҳои Осиё ва дигар мусобиқаҳои байналмилалӣ ва варзиш дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон мусоидат менамояд;
- 6) стратегияи муштаракро, ки аз ҷониби субъектҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш бо мақсади тайёрии зарурӣ, таъмини иштирок ва ғолибияти варзишгарони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бозиҳои олимпӣ ва дигар мусобиқаҳои байналмилалӣ ва варзиш таҳия гардидааст, тасдиқ менамояд;
- 7) ташаббусҳои ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишро барои татбиқи амалиётҳои воридотӣ содиротӣ, амалӣ кардани барномаву лоиҳаҳо дар соҳаи фаъолияти иқтисодии хориҷӣ, гузарондани чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дастгирӣ менамояд;
- 8) барои ҳавасмандгардонии ғолибон ва ҷоизадорони мусобиқаҳои байналмилалӣ мукофотҳо, стипендияҳо, ҷоизаҳо ва дигар шаклҳои

ҳавасмандгардониро дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш муайян карда, шакл, андоза ва тартиби супоридани онҳоро муқаррар менамояд;

9) ваколатҳои дигарро тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ менамояд.

Моддаи 7. Ваколатҳои мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш

Мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дорои ваколатҳои зерин мебошад:

1) сиёсати давлатиро дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш амалӣ менамояд;

2) лоиҳаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзишро таҳия намуда, онҳоро ба баррасии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод менамояд;

3) яқоя бо субъектҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ санадҳои дахлдори тайёрии варзишгарони Тоҷикистонро барои иштирок дар бозиҳои олимпӣ ва дигар мусобиқаҳои байналмилалӣ таҳия, тасдиқ ва амалӣ менамояд;

4) назорати риояи санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш ва баҳогузориҳои вазъи тарбияи ҷисмонӣ ва варзишро амалӣ менамояд;

5) фаъолияти ташкилотҳо ва иттиҳодияҳои ҷамъиятии тарбияи ҷисмонӣ ва варзишро бо мақсади татбиқи сиёсати давлатии тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, инчунин, аз ҷониби онҳо дуруст ба роҳ мондани тарбияи ахлоқӣ ва мафкуравии варзишгарон, новобаста ба мансубияти идоравӣ ва шакли моликиятшон, ҳамоҳанг месозад;

6) аз рӯи намудҳои муайяни варзиш мусобиқаҳои ҷумҳуриявӣ ва байналмилалиро ташкил мекунад ва мегузаронад;

7) номгӯи намудҳои варзиш ва шакли фаъолияти ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишро муқаррар менамояд;

8) намудҳои варзишро дар Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф менамояд;

9) намудҳои варзиши миллиро дар Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян ва дастгирӣ менамояд;

10) пешбурди феҳристи ягонаи ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ, ба истиснои ташкилотҳои ҷамъиятии тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ, феҳристи намудҳои варзиш ва феҳристи ягонаи рекордҳои варзишро дар Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом медиҳад;

11) назорати манъи истифодаи маводи барангезандаю неруафзоро (допингро) дар варзиш амалӣ менамояд;

12) ҳайати дастаҳои мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистонро аз рӯи намудҳои варзиш бо пешниҳоди федератсияҳои варзишии дахлдор тасдиқ ва тайёрии онҳоро барои иштирок дар мусобиқаҳои байналмилалӣ таъмин менамояд;

13) бозомӯзӣ, такмили ихтисос ва аттестатсияи кормандони соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзишро ташкил ва таъмин менамояд;

14) фаъолияти илмию таҳқиқотиро дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш ташкил ва ҳамоҳанг карда, натиҷаҳои онро дар амалияи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш ҷорӣ менамояд;

15) наشري адабиёти илмӣ, методӣ ва оммавиरो доир ба масъалаҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш ташкил менамояд;

16) дар мувофиқа бо Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкилотҳои тайёрии варзишӣ, таълимӣ ва илмию таҳқиқотии марбут ба соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзишро таъсис медиҳад;

17) механизми таъмини муассисаҳои таълимӣ бо мутахассисони соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзишро таҳия менамояд;

18) стандартҳои давлатии тайёрии варзиширо таҳия ва тасдиқ менамояд;

19) барномаҳои тайёрии варзиширо дар асоси пешниҳоди федератсияҳои варзишӣ ва ташкилотҳои тайёрии варзишӣ тасдиқ менамояд;

20) қоидаҳои намуди муайяни варзишро тасдиқ менамояд;

21) тартиби иштироки варзишгарон, дастаҳои варзишӣ ва дигар шахрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар чорабиниҳои байналмилалӣ варзишӣ таҳия ва тасдиқ менамояд;

22) қоидаҳои одоби касбии варзишгар, мураббӣ, довар ва дигар кормандони соҳаи варзишро дар Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия ва тасдиқ менамояд;

23) сохтмон ва азнавсозии иншооти варзиширо амалӣ мекунад, талаботро ба таҷҳизот ва лавозимоти варзиширо, ки дар чорабиниҳои варзишӣ истифода мешаванд, таҳия ва тасдиқ менамояд;

24) пешбурди омили соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзишро анҷом медиҳад, аз мақомоти дахлдори давлатӣ ва ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ маълумотҳои омориро талаб менамояд;

25) ваколатҳои дигарро тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ менамояд.

Моддаи 8. Ваколатҳои мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дорои ваколатҳои зерин мебошанд:

1) сиёсати давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзишро амалӣ менамоянд, ба рушди тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар маҳал мусоидат мекунанд;

2) барномаҳои маҳаллии рушди тарбияи ҷисмонӣ ва варзишро бо дар назар доштани хусусиятҳои иҷтимоӣ, фарҳангӣ, милли, демографӣ ва дигар хусусиятҳо тасдиқ ва амалӣ мекунанд;

3) соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзишро аз ҳисоби буҷети маҳаллӣ ва аз ҳисоби дигар сарчашмаҳо, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст, маблағгузорӣ менамоянд;

4) ташкилотҳои тайёрии варзишии маҳаллиро таъсис дода, онҳоро аз ҷиҳати молиявӣ ва моддию техникӣ таъмин менамоянд;

5) ба фаъолияти ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ, барои таъсис, таъмир ва барқарорсозии иншооти варзишӣ, истеҳсол намудани молҳои табиноти тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ мусоидат менамоянд;

б) дар рушди намудҳои варзиш, варзиши оммавӣ ва варзиши дастовардҳои олимпӣ мусоидат менамоянд;

7) дар ташкил ва таъминоти дастаҳои мунтахаби варзишии ҳудудӣ мусоидат менамоянд, дар таъмини тайёрии захираи варзишӣ барои дастаҳои мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон иштирок мекунанд;

8) ваколатҳои дигарро тибқи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон амалӣ менамоянд.

Моддаи 9. Ваколатҳои мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш

Мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дорои ваколатҳои зерин мебошанд:

1) ба ташкил ва таъминоти дастаҳои мунтахаби варзишии ҳудудӣ мусоидат менамоянд;

2) бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон ба таъсис, таъмир ва бозсозии иншооти варзишӣ мусоидат менамоянд;

3) дар ташкил ва гузаронидани чорабиниҳои расмӣ тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ, чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ иштирок менамоянд;

4) ба фаъолияти субъектҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиши ҳудуди дахлдор мусоидат менамоянд;

5) бо тартиби муқарраршуда ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишии дар ҳудуди шаҳраку деҳот ҷойгиршуда ва ташаббусҳои шаҳрвандонро дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дастгирӣ менамоянд;

6) ба рушди намудҳои варзиш, аз ҷумла намудҳои варзиши миллӣ, варзиши оммавӣ, варзиши маъҷубон ва шахсони имконияташон маҳдуд, мусоидат менамоянд;

7) ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиширо таъсис медиҳанд;

8) ваколатҳои дигарро тибқи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон амалӣ менамоянд.

Моддаи 10. Кумитаи миллии олимпии Тоҷикистон

1. Кумитаи миллии олимпии Тоҷикистон Чумхурии Тоҷикистонро дар ҳаракати байналмилалӣ олимпӣ ва дар тамоми чорабиниҳои, ки аз ҷониби Кумитаи байналмилалӣ олимпӣ ё таҳти сарпарастии он баргузор мегарданд, намояндагӣ мекунад.

2. Кумитаи миллии олимпии Тоҷикистон мутобиқи Хартиаи олимпӣ оид ба ҳимояи ҳуқуқи истифодаи рамзҳои олимпӣ, шиор, парчам ва суруд, инчунин, номгӯи бозиҳои олимпӣ, ки ба Кумитаи байналмилалӣ олимпӣ тааллуқ доранд, дар ҳудуди Чумхурии Тоҷикистон чораҳо меандешад.

3. Кумитаи миллии олимпии Тоҷикистон вобаста ба рушди варзиши дастоварди олимпӣ ва варзиши оммавӣ, инчунин, оид ба таъмини сатҳи зарурии тайёрии варзишгарони Чумхурии Тоҷикистон барои иштирок дар бозиҳои олимпӣ ва чорабиниҳои дигари байналмилалӣ, ки Кумитаи байналмилалӣ олимпӣ, ассотсиатсияҳои қитъавӣ кумитаҳои миллии олимпӣ мегузaronанд, дар ҳамкорӣ бо мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, федератсияҳои варзишии чумхуриявӣ ва дигар шахсони воқеию ҳуқуқӣ чораҳои зарурӣ меандешад.

4. Давлат ҳаракати олимпиро эътироф ва дастгирӣ намуда, ба татбиқи мақсад ва вазифаҳои оинномавии Кумитаи миллии олимпии Тоҷикистон мусоидат менамояд.

Моддаи 11. Кумитаи паралимпии Тоҷикистон

Кумитаи паралимпии Тоҷикистон дастаи паралимпии Тоҷикистонро мутобиқан дар бозиҳои паралимпӣ ва дигар чорабиниҳои байналмилалӣ

варзише, ки таҳти сарпарастии Кумитаи байналмилалии паралимпӣ гузаронида мешаванд, инчунин, дар мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, ташкилотҳои давлатӣ ва созмонҳои байналмилалии варзишӣ намояндагӣ мекунад.

Моддаи 12. Кумитаи сурдлимпии Тоҷикистон

Кумитаи сурдлимпии Тоҷикистон дастаи сурдлимпии Тоҷикистонро мутобикан дар бозиҳои сурдлимпӣ ва дигар чорабиниҳои байналмилалии варзише, ки таҳти сарпарастии Кумитаи байналмилалии варзиши ношунавоён гузаронида мешаванд, инчунин, дар мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, ташкилотҳои давлатӣ ва созмонҳои байналмилалии варзишӣ намояндагӣ мекунад.

Моддаи 13. Ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ

1. Таъсис, фаъолият, азнавташқилдиҳӣ ва барҳамдиҳии ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ мутобики қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода мешаванд.

2. Ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ, аз ҷумла клуб ва толорҳои варзишӣ, новобаста ба шакли ташкилию ҳуқуқӣ ва моликият, дар мақомоти дахлдори давлатӣ бо ҳулосаи мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш ба қайди давлатӣ гирифта мешаванд.

3. Ҳуқуқ ва уҳдадориҳои ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ мутобики оинномаҳои тасдиқгардидаи муассисон муқаррар карда мешаванд.

Моддаи 14. Федератсияи варзишӣ

1. Таъсис, фаъолият, азнавташқилдиҳӣ ва барҳамдиҳии федератсияи варзишии ҷумҳуриявӣ мутобики қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон бо дар назар доштани муқаррароти пешбиниамудаи Қонуни мазкур амалӣ карда мешаванд.

2. Федератсияи варзишии ҷумҳуриявӣ мутобики қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон бо ҳулосаи дахлдори мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш аз рӯи намуди варзише, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф гардидааст, ба қайди давлатӣ гирифта мешавад.

3. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи як намуди варзиш таъсис додани ду ва ё зиёда федератсияҳои варзишии ҷумҳуриявӣ манъ аст. Як федератсияи варзишӣ метавонад танҳо аз рӯи як намуди варзиш таъсис дода шавад, ба истиснои ҳолатҳое, ки аз таҷрибаи созмонҳои байналмилалии варзишӣ бармеоянд.

4. Федератсияи варзишии ҷумҳуриявие, ки бе ҳулосаи мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш аз ҷониби мақомоти бақайдгиранда ба қайди давлатӣ гирифта шудааст, бо пешниҳоди мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш аз тарафи суд барҳам дода мешавад.

5. Мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш ба федератсияҳои варзишии ҷумҳуриявӣ оид ба намудҳои варзиши олимпӣ ва ғайриолимпие, ки аз номи Ҷумҳурии Тоҷикистон аъзои созмони байналмилалии варзишӣ мебошанд ва ин созмонҳои байналмилалии варзиширо Кумитаи байналмилалии олимпӣ ва Шурои олимпии Осие эътироф намудааст,

инчунин, ба федератсияҳои варзишӣ оид ба намудҳои варзиши милли афзалият медиҳад ва дастгирӣ менамояд.

6. Дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон танҳо як ташкилоти ҷамъиятӣ ба сифати федератсияи варзишии ҷумҳуриявӣ оид ба намуди муайяни варзиш аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш аз аккредитатсияи давлатӣ гузаронда мешавад. Тартиб, шарт ва қоидаҳои гузарондани аккредитатсияи давлатии федератсияҳои варзиширо низомнома оид ба аккредитатсияи давлатии федератсияҳои варзишиё, ки аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ гардидааст, муайян менамояд.

Моддаи 15. Ассотсиатсияи тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ

1. Иттиҳодияҳои ҷамъиятии тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ ҳуқуқ доранд бо тартиби муқарраргардида ассотсиатсияи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиширо таъсис диҳанд. Ба чунин ассотсиатсияи варзишгарони мустақил, федератсияҳои варзишӣ, шахсони ҳуқуқӣ, мақомоти давлатӣ ва дигар ташкилотҳои ҷамъиятии тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ ҳуқуқи дохил шуданро доранд.

2. Муассиси ассотсиатсияи тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ метавонад мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар якҷоягӣ бо федератсияҳои варзишӣ ва дигар ташкилотҳои ҷамъиятии тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ бошад.

Моддаи 16. Клуб ва тоҷари варзишӣ

1. Клуб ва ё тоҷари варзишиё, ки фаъолияти он барои тарбияи ҷисмонӣ солимгардонии шахрвандон равона гардидааст, метавонад аз ҷониби шахси воқеӣ ва ё ҳуқуқӣ таъсис дода шавад. Таъсиси клуб ва ё тоҷари варзишиё, ки фаъолияти он барои тайёр намудани варзишгарони касбӣ равона шудааст, ба шахсони воқеӣ ва ё ҳуқуқӣ дар ҳолате иҷозат дода мешавад, ки яке аз муассисони он як ва ё якчанд федератсияи варзишии расман ба қайди давлатӣ гирифташуда ё барои бақайдгирии давлатӣ пешниҳодшаванда бошад ва ё бо онҳо созишнома дошта бошад.

2. Вазъи ҳуқуқии клуби варзишии муассисаи таълимӣ, ташкилоти тайёрии варзишӣ ва клуби сохтори ҳарбӣ, тартиби фаъолият ва шакли ташкили ҳуқуқии онҳо мутобиқи Қонуни мазкур ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

Моддаи 17. Лигаи касбии варзишӣ

Лигаи касбии варзишӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис дода шуда, мақсади асосии фаъолияти он ташкил ва ё гузарондани мусобақаҳои касбии варзишӣ мебошад.

Моддаи 18. Ташкилоти тайёрии варзишӣ

1. Таъсис, азнавташкिल्диҳӣ ва барҳамдиҳии ташкилоти тайёрии варзишӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешаванд.

2. Фаъолияти ташкилоти тайёрии варзишӣ бо қонунгузории граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қонуни мазкур ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон танзим карда мешавад.

Моддаи 19. Довари варзишӣ

1. Тартиби ташкили доварӣ дар мусобақаҳои варзишӣ, аз ҷумла мусобақаҳои байналмилалӣ варзиширо, мутобиқи талаботи байналмилалӣ

варзиш оид ба намуди муайяни варзиш ташкилкунандагони чунин мусобикаҳои варзиш муқаррар менамоянд.

2. Довариро дар мусобикаҳои варзиш танҳо довари варзишиё, ки соҳиби ҳуҷҷати тасдиқкунанда буда, бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Чумхурии Тоҷикистон дараҷаи дахлдори тахассусиро дорад, амалӣ менамояд.

Моддаи 20. Агенти варзиш

Фаъолияти агенти варзиш мутобиқи Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, инчунин, меъёрҳои тасдиқнамудаи федератсияи варзишии ҷумҳуриявӣ, лигаи касбии варзиш ва бо дар назар доштани талаботи федератсияи байналмилалӣи варзиш оид ба намуди дахлдори варзиш ба роҳ монда мешавад.

БОБИ 3. ТАШКИЛИ ФАЪОЛИЯТ ДАР СОҲАИ ТАРБИЯИ ҶИСМОНӢ ВА ВАРЗИШ

Моддаи 21. Ташкил ва гузаронидани чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш

1. Дар ҳудуди Чумхурии Тоҷикистон тамоми чорабиниҳои варзишиё, ки хусусияти касбӣ ва ё байналмилалӣ доранд, инчунин, мусобикаҳои варзиш оид ба намудҳои варзиши миллиё, ки аз ҷониби шахсони воқеӣ ва ё ҳуқуқӣ роҳандозӣ карда мешаванд, бо мувофиқаи мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш ё сохторҳои маҳаллии он гузаронда мешаванд. Чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишиё, ки хусусияти оммавӣю солимгардонӣ доранд, бе мувофиқа бо мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш ё сохторҳои маҳаллии он метавонанд баргузор карда шаванд. Рӯйхати чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишии мувофиқашавандаро мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш тасдиқ менамояд.

2. Ба ташкилкунандагони чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш ҳуқуқҳои истисноии истифодаи ном ва рамзи чорабини тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш тааллуқ доранд. Ҳуқуқи ҷой додани рекламаи маҳсулот, кор ва хизматрасонӣ дар макони гузаронидани чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, инчунин, ҳуқуқи муайян кардани истехсолкунандагони либоси варзиш, таҷҳизот ва лавозимоти варзишии дар чорабини тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш истифодашаванда танҳо ба ташкилкунандагони чорабини мазкур тааллуқ доранд.

3. Ташкилкунандагони мусобикаҳои варзиш мутобиқи талаботи қонунгузорӣ ва бо дар назар доштани қоидаи намудҳои дахлдори варзиш ҳуқуқ доранд намудҳои ҷазои варзиш, аз ҷумла маҳрумсозии (дисквалификатсия) варзиш, тартиби татбиқ ва боздоштани онҳо, тартиби ташкил ва фаъолияти мақоми (шахсони) татбиқкунандаи ҷазои варзиширо, муайян намоянд.

Моддаи 22. Нақшаи ягонаи тақвими чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар Чумхурии Тоҷикистон

1. Нақшаи ягонаи тақвими чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиширо мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш то оғози соли дахлдори тақвими тасдиқ менамояд.

2. Сохторҳои маҳаллии мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар асоси нақшаи ягонаи тақвими чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиши тасдиқгардида уҳдадоранд нақшаи тақвими чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиши маҳаллиро таҳия намоянд.

Моддаи 23. Таъмини рақобати бовичдонона ҳангоми ташкил ва гузаронидани чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш

1. Ҳангоми ташкил ва гузаронидани чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш анҷом додани созиш, забоняккунӣ ва амалҳои мувофиқашуда, ки хусусияти маҳдудкунӣ ва зиддирақобатӣ доранд, манъ мебошанд.

2. Шахсоне, ки ба рақобати бевичдонона дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, аз ҷумла ҳангоми ташкил ва гузаронидани чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш роҳ додаанд, мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 24. Таблиғи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш

1. Мақомоти ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, тандурустӣ, маориф ва илм, телевизион ва радио, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, ҳамчунин воситаҳои ахбори омма шакл ва усулҳои таблиғи тарбияи ҷисмонӣ ва варзишро дар байни гурӯҳҳои гуногуни аҳоли аз нигоҳи синну сол, касб ва гурӯҳҳои иҷтимоии аҳоли муайян намуда, аҳамияти иҷтимоии тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, нақши он дар солимгардонии миллат, дар мубориза бар зидди ҳодисаҳои номатлуби иҷтимоӣ, аз ҷумла истифодаи маҳсулоти тамоку, нашъамандӣ, майзадагӣ, инчунин, пешгирии ҷинояткорӣ дар байни кӯдакону наврасон ва шаҳрвандони дигарро таблиғ ва шарҳ медиҳанд.

2. Воситаҳои ахбори омма тавассути барномаҳои варзиш ба рушди варзиши оммавӣ ва дар байни аҳоли ба вучуд овардани талабот ба машғулият дар машқҳои ҷисмонӣ мусоидат намуда, шавқу рағбати аҳолиро дар бахши беҳдошти саломатӣ боло мебаранд, ба оммавӣ гардонидани маҷмуи машқҳои ҷисмонӣ мусоидат менамоянд, тавачҷуҳи ташкилотҳои давлатӣ ва аҳли ҷомеа ба ин масъалаҳо ҷалб мекунанд ва оид ба вазъи варзиш дар ҷумҳурӣ маълумот медиҳанд.

3. Ҳангоми намоиши барномаҳои тарбияи ҷисмонӣ солимгардонӣ ва варзиш зарар ва оқибатҳои истеъмоли маводи барангезандаю неруафзо (допинг) фаҳмонида мешаванд.

4. Шабакаҳои телевизионӣ ва радио бо мақсади оммавигардонии варзиш барномаҳои варзиш таҳия намуда, намоиши барномаҳои самти тарбияи ҷисмонӣ солимгардонӣ ва варзишдоштаро бо дар назар доштани афзалиятнокии онҳо таъмин менамоянд.

Моддаи 25. Ҳуқуқҳои шаҳрвандон дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш
Шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон, шаҳрвандони хориҷӣ ва шахсони бешаҳрванди дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон истиқоматдошта ҳуқуқ доранд:

- 1) ба тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш машғул шаванд;
- 2) узви иттиҳодияҳои ҷамъиятии соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш бошанд;
- 3) аз иншоотҳои варзиш истифода намоянд;

- 4) намуди (намудҳои) варзиширо интихоб намоянд;
- 5) дар ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ ба тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш машғул шаванд;
- 6) дар чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ иштирок намоянд;
- 7) аз ҳуқуқҳои дигари муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода намоянд.

Моддаи 26. Ҳуқуқ ва уҳдадорихои варзишгарон

1. Варзишгарон ҳуқуқ доранд:

- 1) намуди (намудҳои) варзиширо интихоб намоянд;
- 2) дар мусобиқаҳои варзишӣ аз рӯи намудҳои интихобнамудаи варзиш бо тартиби муқаррарнамудаи қоидаҳои ин намудҳои варзиш ва низомномаҳои мусобиқаҳои варзишӣ иштирок намоянд;

3) ба ҳайати дастаҳои мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон ба шарти ҷавобгӯ будан ба талаботи муқаррарнамудаи Қонуни мазкур дохил шаванд;

4) ҳангоми иҷро намудани меъёр ва талаботи таснифоти ягонаи варзишӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо дараҷа ва унвонҳои варзишӣ сарфароз гарданд;

5) шартномаҳои (қарордодҳои) меҳнатӣ ва шартнома дар бораи гузаштани тайёрии варзиширо тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузориҳои меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо дар назар доштани хусусиятҳои пешбинидамудаи Қонуни мазкур ба имзо расонанд;

6) ҳуқуқҳои дигари муқаррарнамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистонро амалӣ намоянд.

2. Варзишгарон уҳдадоранд:

1) қоидаҳои бехатариро ҳангоми иштирок дар чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ ва ҳангоми қарор доштан дар иншоотҳои варзишӣ риоя намоянд;

2) тартиб ва қоидаҳои намудҳои варзиширо риоя кунанд;

3) талаботи барномаҳои тайёрии варзиширо риоя намоянд;

4) низомномаҳои чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва мусобиқаҳои варзиширо, ки дар онҳо иштирок менамоянд ва талаботи ташкилкунандагони чорабиниҳо ва мусобиқаҳои варзишии мазкурро риоя намоянд;

5) қоидаҳои муқарраргардидаи зиддинеруафзоиро риоя кунанд, инчунин, аз истеъмоли маводи барангезандаю неруафзо (допинг) худдорӣ намоянд;

6) тартиби муқаррарнамудаи гузаштан аз назорати ҳатмии маводи барангезандаю неруафзо (допинг)-ро риоя кунанд ва мутобиқи қоидаҳои зиддинеруафзоӣ оид ба маҳалли ҷойгиршавии худ маълумоти дақиқ пешниҳод намоянд;

7) меъёрҳои Қонуни мазкур ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистонро риоя намоянд;

8) уҳдадорихои дигарро мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷро намоянд.

Моддаи 27. Унвон ва дараҷаҳои варзишӣ. Унвонҳои фахрии варзишӣ. Дараҷаҳои тахассусии варзишӣ. Таснифоти ягонаи варзишӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон унвонҳои варзишии зерин муқаррар карда мешаванд:

- 1) устоди варзиши дараҷаи байналмилалии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- 2) устоди варзиши Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- 3) гроссмейстери Ҷумҳурии Тоҷикистон.

2. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дараҷаҳои варзиши зерин муқаррар карда мешаванд:

- 1) номзад ба устоди варзиши Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- 2) дараҷаи якуми варзишӣ;
- 3) дараҷаи дуюми варзишӣ;
- 4) дараҷаи сеюми варзишӣ;
- 5) дараҷаи якуми варзиши наврас;
- 6) дараҷаи дуюми варзиши наврас;
- 7) дараҷаи сеюми варзиши наврас.

3. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон унвонҳои фахрии варзиши зерин муқаррар карда мешаванд:

- 1) устоди шоистаи варзиши Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- 2) мураббии шоистаи Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- 3) корманди шоистаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиши Ҷумҳурии Тоҷикистон;

4) довари фахрии варзиши Ҷумҳурии Тоҷикистон.

4. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дараҷаҳои тахассусии зерин барои доварон муқаррар карда мешаванд:

- 1) довари варзиши дараҷаи ҷумҳуриявӣ;
- 2) довари варзиши дараҷаи якум;
- 3) довари варзиши дараҷаи дуюм;
- 4) довари варзиш;
- 5) довари варзиши наврас.

5. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дараҷаҳои тахассусии зерин барои мураббӣён, методистон ва варзишгар-дастурдиҳандагон муқаррар карда мешаванд:

- 1) мураббии дараҷаи олӣ;
- 2) мураббии дараҷаи якум;
- 3) мураббии дараҷаи дуюм;
- 4) мураббӣ;
- 5) методисти дараҷаи олӣ;
- 6) методисти дараҷаи якум;
- 7) методисти дараҷаи дуюм;
- 8) методист;
- 9) варзишгар-дастурдиҳандаи дараҷаи олӣ;
- 10) варзишгар-дастурдиҳандаи дараҷаи якум;
- 11) варзишгар-дастурдиҳандаи дараҷаи дуюм;
- 12) варзишгар-дастурдиҳанда.

6. Таснифоти ягонаи варзишӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон меъёрҳо ва талаботеро, ки иҷрои онҳо барои сарфароз гардонидан ба дараҷа ва унвонҳои варзиши дахлдор оид ба намудҳои варзиш дар Ҷумҳурии Тоҷикистон заруранд, инчунин, шартҳои иҷрои меъёрҳо ва талаботи мазкурро муқаррар мекунад. Таснифоти ягонаи варзишӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва низомнома

оид ба таснифоти ягонаи варзишӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз тарафи федератсияҳои варзишии ҷумҳуриявӣ оид ба намудҳои варзиш таҳия гардида, барои тасдиқ ба мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш пешниҳод карда мешаванд.

7. Тартиби сарфароз гардонидан, маҳрум кардани дараҷаҳои тахассусии варзишӣ ва мазмуни талаботи тахассусӣ ба номзадҳо барои сарфароз гардонидани дараҷаҳои мазкур тибқи низомнома оид ба дараҷаҳои тахассусии варзишӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки онро мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш тасдиқ намудааст, муқаррар карда мешавад.

8. Барои шахсоне, ки дар назди Ҷумҳурии Тоҷикистон баҳри рушди соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дастовардҳои намоён ва хизматҳои барҷаста доранд, мутобиқи низомнома оид ба унвонҳои фахрии варзишӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки онро мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш тасдиқ намудааст, унвонҳои фахрии варзишӣ муқаррар карда мешаванд.

Моддаи 28. Меъёрҳои миллии тарбияи ҷисмонӣ ва солимии аҳоли

1. Меъёрҳои миллии тарбияи ҷисмонӣ ва солимии аҳоли асоси барномавӣ ва меъёри тарбияи ҷисмонӣ ва солимии аҳоли ба шумор рафта, талаботи давлатро ба сатҳи тайёрии ҷисмонии аҳоли муқаррар менамояд.

2. Тартиб оид ба меъёрҳои миллии тарбияи ҷисмонӣ ва солимии аҳоли аз тарафи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешавад.

Моддаи 29. Феҳристи ягонаи ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ

1. Маълумот дар бораи ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ, ба истиснои ташкилотҳои ҷамъиятии тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ, ба феҳристи ягонаи ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ ворид карда мешавад.

2. Мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш тартиби пеш бурдани феҳристи ягонаи ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиширо тасдиқ менамояд.

3. Ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ, ба истиснои ташкилотҳои ҷамъиятии тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ, уҳдадоранд, ки бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорӣ чихати ба феҳристи ягонаи ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ ворид гардидан ба мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш ва сохторҳои маҳаллии он, тибқи маҳалли ҷойгиршавияшон, мурочиат намоянд. Дар ҳолати дар муҳлати муқарраргардида ба феҳристи ягонаи ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ ворид нагардидани ташкилот, мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш ва ё сохтори маҳаллии он ба суд чихати барҳам додани он мурочиат менамояд.

Моддаи 30. Эътироф кардани намудҳои варзиш ва низоми варзишӣ. Феҳристи намудҳои варзиш дар Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон намудҳои варзиш ва низоми варзишиё, ки тибқи тартиби муқаррарнамуда эътироф гардидаанд, ба феҳристи намудҳои варзиш дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид карда мешаванд.

2. Тартиби эътироф намудани намудҳои варзиш, низоми варзишӣ, ворид намудани онҳо ба феҳристи намудҳои варзиш дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва

пешбурди онро мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш тасдиқ менамояд.

3. Чорабиниҳои расмии тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон танҳо оид ба намудҳои варзиш ва низоми варзишиё, ки ба феҳристи намудҳои варзиш дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид гардидаанд, гузаронида мешаванд.

Моддаи 31. Намудҳои варзиши милли

1. Мақомоти давлатӣ, ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ ба рушди намудҳои варзиши милли бо роҳи бунёд ва ба истифода додани иншооти дахлдори варзишӣ, таъмин намудан бо заминаҳои моддию техникаӣ ва тайёр намудани варзишгарон оид ба намудҳои варзиши милли шароитҳои зарурӣ фароҳам меоранд.

2. Мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, ташкилотҳои тайёрии варзишӣ якҷо бо федератсияҳои варзишӣ оид ба намудҳои варзиши милли ба ташкил ва гузаронидани чорабиниҳои байналмилалӣ ва ҷумҳуриявӣ мусоидат намуда, тайёри ва иштироки варзишгарони дастаҳои мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистонро оид ба намудҳои варзиши милли дар чорабиниҳои байналмилалӣ варзишӣ таъмин менамоянд.

Моддаи 32. Тайёрии варзишӣ

1. Тайёрии варзишӣ дар зинаҳои зерин амалӣ карда мешавад:

- 1) варзишиву солимгардонӣ;
- 2) тайёрии ибтидоии варзишӣ;
- 3) машқиву варзишӣ;
- 4) мукамалгардонии маҳорати варзишӣ;
- 5) маҳорати олии варзишӣ.

2. Мазмуни тайёрии варзишӣ дар ҳар як зина бо барномаҳои тайёрии варзишӣ муайян карда мешавад.

3. Ташкили тайёрии варзишӣ бе истифодаи барномаҳои тайёрии варзиши тасдиқшуда иҷозат дода намешавад. Ташкили тайёрии варзишӣ чорабиниҳои варзиширо дар бар мегирад.

Моддаи 33. Барномаи тайёрии варзишӣ

1. Дар барномаи тайёрии варзишӣ вобаста ба сатҳи маҳорати варзишии варзишгароне, ки аз тайёрии варзишӣ мегузаранд, ташкили гурӯҳҳои машқӣ, реча ва ҳаҷми машқҳои иловагӣ дар зинаҳои тайёрии варзишӣ стандарти давлатии тайёрии варзишӣ муқаррар карда мешавад.

2. Барномаи тайёрии варзишӣ аз тарафи ташкилоти тайёрии варзишӣ бо дар назар доштани стандарти давлатии тайёрии варзишӣ татбиқ карда мешавад.

3. Тартиб, муҳлат ва шакли татбиқи барномаи тайёрии варзиширо ташкилоти тайёрии варзишӣ мустақилона муқаррар менамояд.

Моддаи 34. Шартнома дар бораи гузаштани тайёрии варзишӣ

1. Аз тайёрии варзишӣ гузаштани варзишгар дар асоси шартнома дар бораи гузаштани тайёрии варзишиё, ки байни варзишгар ё намояндаи қонунии ӯ ва ташкилоти тайёрии варзишӣ ва дигар ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ ба имзо расонда мешаванд, амалӣ мегардад.

2. Шартнома дар бораи гузаштани тайёрии варзишӣ мутобиқи талаботи қонунгузорию граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон бо дар назар доштани муқаррароти шартномаи намунавие, ки шакли он аз тарафи мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш тасдиқ гардидааст, ба имзо расонда мешавад.

Моддаи 35. Қоидаи намуди варзиш

1. Қоидаи намудҳои варзиши миллӣ аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш таҳия карда мешавад, дар сурати аз ҷониби федератсияҳои варзишии ҷумҳуриявӣ амалӣ гардидани рушди намудҳои варзиши миллӣ қоидаи онро федератсияҳои мазкур таҳия менамоянд.

2. Қоидаи намуди варзиш, ки ба феҳристи намудҳои варзиш дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид карда шудааст, бо дар назар доштани қоидаи тасдиқнамудаи созмонҳои байналмилалии варзишӣ оид ба намуди муайяни варзиш аз ҷониби федератсияи варзишии ҷумҳуриявӣ таҳия карда мешавад (ба истиснои намудҳои варзиши ҳарбӣ амалӣ ва хизмативу амалӣ, инчунин, намудҳои варзиши миллие, ки рушди онҳоро федератсияи дахлдори варзишии ҷумҳуриявӣ амалӣ наменамояд).

3. Қоидаи намудҳои варзиши ҳарбӣ амалӣ ва хизмативу амалӣ бо тартиби муқаррарнамудаи мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш аз ҷониби мақомоти дахлдори давлатие, ки рушди намудҳои варзиши ҳарбӣ амалӣ ва хизмативу амалиро роҳбарӣ менамоянд, таҳия карда мешавад.

БОБИ 4. ТАРБИЯИ ҶИСМОНӢ ВА ВАРЗИШ ДАР СОҲАИ МАОРИФ, ТАНДУРУСТӢ ВА ҶИФЗИ ИҶТИМОИИ АҲОЛӢ, МУДОФИА, МАҚМОТИ ҶИФЗИ ҲУҚУҚ, ТАШКИЛОТ, МАҲАЛЛИ ЗИСТ ВА ҚОӢӢОИ ФАРОҒАТИИ ШАҲРВАНДОН

Моддаи 36. Тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар соҳаи маориф

1. Мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи маориф ва илм рушди варзиши кӯдакон ва наврасонро дар муассисаҳои таълимӣ таъмин намуда, ба таълимгирандагон шароити зарурӣ (иншоот ва толорҳои варзишӣ) ва имкониятҳои машғул шудан ба тарбияи ҷисмонӣ ва варзишро фароҳам меорад.

2. Муассисаҳои таълимӣ иштироқи таълимгирандагонро дар чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ, чорабиниҳои байналмилалии варзишӣ, аз ҷумла универсиадаи умумичаҳонӣ ва мусобиқаҳои расмӣ варзишӣ, дар мувофиқа бо мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи маориф ва илм таъмин менамоянд.

3. Муассисаҳои таълимӣ соҳаи маориф бо дар назар доштани шароити маҳаллӣ ва шавқу рағбати таълимгирандагон шаклҳои чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ, воситаҳои тарбияи ҷисмонӣ, намудҳои варзиш ва қобилияти ҳаракатнокӣ, усулҳо ва давомнокии мушғулиятҳои тарбияи ҷисмониро дар асоси стандартҳои давлатии таҳсилот муайян менамоянд.

4. Бо мақсади ҷалби таълимгирандагон ба чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ, рушд ва оммавиғардонии варзиши мактабӣ, варзиши донишҷӯён дар муассисаҳои таълимӣ, клубҳо, бахшҳо, гурӯҳҳои махсусгардонидашудаи варзишӣ ва лигаҳои варзишӣ ташкил карда мешаванд, ки шахси ҳуқуқӣ набуда, дар асоси оинномаи муассисаи таълимӣ фаъолият менамоянд.

5. Муассисаҳои таълимӣ дар ҳамкорӣ бо ташкилоти тайёрии варзишӣ метавонанд дар заминаи таълимию машқии худ барои хонандагони лаёқатманд ва дорои маҳорати хуби варзишӣ дар доираи имкониятҳои воқеии молиявӣ гурӯҳҳои махсусро оид ба намудҳои муайяни варзиш таъсис диҳанд.

6. Фаъолияти чунин клубҳо, бахшҳо, гурӯҳҳои махсусгардондашудаи варзишӣ ва лигаҳои варзишии соҳаи маориф бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ мегарданд.

7. Тартиби ташкил ва гузаронидани чорабиниҳои варзишии лигаҳои варзишии мактабӣ ва лигаи донишҷӯён аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар мувофиқа бо мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи маориф ва илм муайян карда мешавад.

Моддаи 37. Тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар муассисаҳои таълимии томактабӣ

1. Тарбияи ҷисмонӣ дар муассисаҳои таълимии томактабӣ бо мақсади таҳкими саломатӣ, инкишофи қобилияти ҳаракатнокӣ, шавқу рағбат ва тарбияи ҷисмонии кӯдакони синни томактабӣ тибқи барномаҳои илмии асоснок ва талаботи беҳдоштию саломатӣ ба роҳ монда мешавад.

2. Дар муассисаҳои таълимии томактабӣ шароити зарурии моддию таълимӣ барои тарбияи ҷисмонӣ ва тайёрии варзиши кӯдакон фароҳам оварда мешавад.

3. Дар муассисаҳои таълимии томактабӣ аз ҳисоби маблағҳои дахлдори бучети маҳаллӣ мумкин аст чорабиниҳои иловагии тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ ташкил карда шаванд.

Моддаи 38. Тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти умумӣ, ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ

1. Тарбияи ҷисмонӣ дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти умумӣ, ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ як қисми муҳими низоми мунтазами таълим ба шумор рафта, мутобиқи стандартҳои давлатии таҳсилот, нақша ва барномаҳои таълимӣ аз ҷониби мутахассисон татбиқ карда мешавад. Ҳамчунин, бо ҷалб ва дастгирии ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ корҳои беруназарсии тарбияи ҷисмонӣ солимгардонӣ ва варзишӣ анҷом дода мешаванд.

2. Муассисаҳои таълимии таҳсилоти умумӣ, ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ соле на камтар аз як маротиба сатҳи тайёрии ҷисмонии таълимгирандагонро баҳогузорӣ менамоянд.

3. Таълимгирандагони дорои лаёқати баланди варзишӣ бо тартиби муқаррарнамудаи мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, дар мувофиқа бо мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи маориф ва илм тайёрии варзиширо берун аз вақти таълимӣ дар иншооти варзишии муассисаҳои таълимӣ мегузаранд.

4. Таълимгирандагони саломатиашон заиф ва дорои иллати инкишофи ҷисмонӣ дар гурӯҳҳои махсуси тиббӣ ва гурӯҳҳои муолиҷавии тарбияи ҷисмонӣ дар асоси барномаҳои махсуси тасдиқшуда оид ба тарбияи ҷисмонӣ машғулият мегузаранд.

Моддаи 39. Тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ

1. Тарбияи ҷисмонӣ барои донишҷӯёни муассисаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ як қисми муҳими низоми таълим ба шумор рафта, мутобиқи стандартҳои давлатии таҳсилот, нақша ва барномаҳои таълимӣ аз ҷониби мутахассисон татбиқ карда мешавад.

2. Маъмурияти муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ якҷо бо ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ барои ба даст овардани малакаҳои зарурии варзишӣ, мутобиқи меъёрҳои муқарраргардидаи риояи асосҳои беҳдоштӣ ва дастгирии организми худ шароит фароҳам меоранд.

3. Муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ соле на камтар аз як маротиба сатҳи тайёрии ҷисмонии таълимгирандагонро баҳогузори менамоянд.

Моддаи 40. Тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагии тарбияи ҷисмонӣ солимгардонӣ ва варзишӣ

1. Ба чорабиниҳои мунтазами тарбияи ҷисмонӣ солимгардонӣ ва варзишӣ ҷалб намудани кӯдакон ва наврасону ҷавонон ва таъмини шароит барои такмили ҷисмонии онҳо аз ҷониби бахшҳо, клубҳои варзишӣ, дигар муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагӣ ва беруназдари тарбияи ҷисмонӣ солимгардонӣ ва варзишӣ, ки мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис дода мешаванд, амалӣ мегарданд.

2. Ҳамоҳангсозии фаъолияти муассисаҳои таълимии таҳсилоти иловагӣ ва беруназдари тарбияи ҷисмонӣ солимгардонӣ ва варзишӣ аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи маориф ва илм ва мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш анҷом дода мешавад.

Моддаи 41. Тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар соҳаи тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли

Мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли дорои ваколатҳои зерин мебошад:

1) тарбияи ҷисмонӣ ва варзишро ҳамчун воситаи таҳкими саломатӣ, пешгирии ва табобати бемориҳои истифода менамояд;

2) тарғибу ташвиқи тарзи ҳаёти солим вобаста ба тарбияи ҷисмонӣ ва варзишро таъмин менамояд;

3) бо тартиби муқарраргардида назорати тиббии шахсонро, ки ба тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш машғуланд, анҷом медиҳад;

4) дар ташкил ва баргузори чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ солимгардонӣ ва варзишӣ иштирок менамояд ва ҳангоми зарурат ёрии аввали тиббӣ мерасонад;

5) дар таъмини кумаки тиббии захираи варзишӣ ва дастаҳои мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон иштирок менамояд;

6) бо тартиби муқарраргардида марказҳои барқарорсозии тиббии варзишро таъсис дода, бо мутахассисони баландихтисоси соҳаи тандурустӣ таъмин менамояд;

7) барои тайёр кардани табибони варзишӣ чораҳои зарурӣ меандешад, аттестатсияи онҳоро мегузаронад ва такмили ихтисоси мутахассисони тандурустиро оид ба масъалаҳои пешгирии ва табобати бемориҳои дар байни варзишгарон ба роҳ мемонад;

8) вобаста ба таъсис додани ихтисоси дахлдор оид ба тайёр намудани табибон дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш чораҳои зарурӣ меандешад;

9) ваколатҳои дигарро тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ менамояд.

Моддаи 42. Тайёрии ҷисмонӣ ва варзиш дар Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, воҳидҳои дигари ҳарбӣ ва мақомоти ҳифзи ҳуқуқ

1. Тайёрии ҷисмонии хизматчиёни ҳарбӣ ва кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ бо мақсади иҷрои муваффақонаи уҳдадорихои хизмати онҳо дар асоси барномаҳои тайёрии ҷисмоние, ки аз ҷониби мақомоти дахлдор тасдиқ шудаанд, амалӣ карда мешавад.

2. Ҳайати роҳбарикунандаи сохторҳои ҳарбӣ ва мақомоти ҳифзи ҳуқуқ уҳдадоранд, ки барои баргузор намудани чорабиниҳо оид ба намудҳои варзиши ҳарбӣ амалӣ, хизмативу амалӣ, техникӣ ва амалӣ, якҷараҳои варзишӣ, инчунин, барои тайёрии кӯҳнавардии ҳайати шахсии Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, воҳидҳои дигари ҳарбӣ ва мақомоти ҳифзи ҳуқуқ шароити зарурӣ фароҳам оранд.

3. Дар назди Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, воҳидҳои дигари ҳарбӣ ва мақомоти ҳифзи ҳуқуқ бо мақсади тайёр намудани шаҳрвандон ба ҳифзи Ватан, ҷалб намудани хизматчиёни ҳарбӣ ва кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ба чорабиниҳои мунтазами тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ таъсис дода шуда, фаъолият менамоянд, ки намудҳои варзиши ҳарбӣ амалӣ, хизмативу амалӣ, техникӣ ва амалиро рушд дода, аз рӯи ин намудҳои варзиш варзишгаронро барои иштирок дар мусобиқаҳои маҳаллӣ, ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ варзишӣ тайёр менамоянд.

4. Тақмили ихтисос, бозомӯзӣ ва аттестатсияи кадрҳо, мураббӣ ва мутахассисони дигари соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш оид ба намудҳои варзиши ҳарбӣ амалӣ, хизмативу амалӣ, техникӣ ва амалӣ аз ҷониби иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва клубҳои варзиши назди Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, воҳидҳои дигари ҳарбӣ ва мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ба амал бароварда мешаванд.

5. Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон, воҳидҳои дигари ҳарбӣ ва мақомоти ҳифзи ҳуқуқ дастаҳои мунтахаби варзиширо оид ба намудҳои варзиши ҳарбӣ амалӣ, хизмативу амалӣ ва техникӣ ва амалӣ ташкил намуда, тайёрии захираи варзиширо барои дастаҳои мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба намудҳои дигари варзиш барои иштирок дар чорабиниҳои маҳаллӣ, ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ варзишӣ ташкил ва таъмин менамоянд.

6. Тақвими ягонаи чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ, инчунин, барномаҳои рушди намудҳои варзиши ҳарбӣ амалӣ ва хизмативу амалӣ ва техникӣ ва амалиро аз ҷониби мақомоти ваколатдори давлатие, ки ин намудҳои варзишро рушд медиҳанд, тасдиқ карда мешаванд.

7. Барномаҳои тайёрии ҷисмонии шаҳрвандони ба хизмати ҳарбӣ даъватшаванда, номгӯи намудҳои варзише, ки ба таъмини тайёрии мазкур равона гардидаанд, аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи муҳофизат муайян ва тасдиқ карда мешаванд.

Моддаи 43. Иштироки мақомоти корҳои дохилӣ дар раванди тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш

1. Мақомоти корҳои дохилӣ дар асоси дархости субъектҳои соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш тартиботи ҷамъиятӣ ва бехатариро ҳангоми гузаронидани чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва мусобикаҳои варзишӣ таъмин менамоянд.

2. Дар ҳолати вайрон намудани тартиботи ҷамъиятӣ ва бехатарӣ ҳангоми гузарондани чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва мусобикаҳои варзишӣ мақомоти корҳои дохилӣ дар доираи ваколатҳои худ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон нисбати вайронкунандагони тартиботи ҷамъиятӣ чораҳои қонунӣ меандешанд.

3. Ҷалби кормандони мақомоти корҳои дохилӣ барои таъмини тартиботи ҷамъиятӣ ҳангоми баргузор намудани чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва мусобикаҳои варзишӣ ғайридавлатӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорӣ дар асоси шартнома ба роҳ монда мешавад.

Моддаи 44. Тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар ташкилот

1. Корфармо дар ҷойи кор барои инкишофи ҷисмонӣ ва солимгардонии кормандон тамоми шароити заруриро фароҳам меорад.

2. Дар коллективи меҳнатӣ мумкин аст дар асоси ихтиёрӣ ва принсипи соҳавӣ иттиҳодияҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ идоравии муттаҳидкунандаи шахсони воқеӣ ба чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ таъсис дода шаванд. Шакли ташкили ҳуқуқии иттиҳодияҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ ва тартиби фаъолияти онҳо тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешаванд.

3. Тартиби ташкили заминаҳои моддию техникаӣ, истифодаи онҳо, таъмини мутахассисон барои ташкили чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ дар ташкилот дар асоси шартномаҳои коллективӣ, барномаҳои рушди тарбияи ҷисмонӣ ва варзише, ки бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорӣ таҳия гардидаанд, муайян карда мешаванд.

Моддаи 45. Тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар маҳалли зист ва ҷойҳои фароғатии шаҳрвандон

1. Ташкил ва фароҳам овардани шароит барои чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ, аз ҷумла бунёд ва ба истифода додани иншооти варзишӣ, ташкили фаъолияти клуб ва бахшҳои варзишӣ дар маҳалли зист, боғҳои фарҳангу истироҳат, мавзёҳои дигари фароғати оммавии аҳоли, инчунин, ташкил ва гузаронидани чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ солимгардонӣ ва варзишӣ ба зиммаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатие, ки дар навбати худ ба рушди тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар маҳалли зист ва ҷойҳои фароғатии шаҳрвандон мусоидат менамоянд, гузошта мешаванд.

2. Маъмурияти муассасаҳои таълимӣ истироҳатӣ, истироҳатгоҳҳо ва бунгоҳҳои сайёҳӣ ва кӯҳнавардӣ заминаҳои моддию техникаӣ тарбияи ҷисмонӣ ва шароитҳои дигари заруриро барои гузаронидани чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ фароҳам оварда, уҳдадоранд дар раванди таълим ва истироҳати шаҳрвандон бо мақсади таҳкими саломатии онҳо, пешгирӣ ва муолиҷаи бемориҳои истироҳаткунандагон аз воситаҳои дигар истифода намоянд.

БОБИ 5. ВАРЗИШИ МАЪЮБОН

Моддаи 46. Варзиши маъубон

1. Ҳадаф аз рушди тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш барои маъубон ва шахсони имконияташон маҳдуд ҳамгиروي иҷтимоӣ, тавонбахшии ҷисмонӣ ва барқарорсозии қобилияти онҳо мебошад.

2. Тавонбахшии ҷисмонӣ ва ҳифзи иҷтимоии варзишгарони маъуб ва шахсони имконияташон маҳдуд бо истифодаи усулҳои мутобикгардондаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар марказҳои барқароркунӣ, клубҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиши маъубон, ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш амалӣ карда мешаванд.

3. Барои варзишгарони маъуб ва шахсони имконияташон маҳдуде, ки дар муассисаҳои дахлдори таълимӣ таҳсил менамоянд, чорабиниҳо бо истифодаи воситаҳои мутобикгардондаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, бо дар назар доштани қобилияти инфиродӣ ва вазъи саломатии ин таълимгирандагон ташкил карда мешаванд.

4. Варзишгарони маъуб дар доираи имкониятҳои инфиродӣ аз тамоми ҳуқуқ ва уҳдадориҳои пешбининамудаи қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон истифода менамоянд. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ таъсиси иншооти махсуси тарбияи ҷисмонӣ солимгардонӣ ва варзиширо барои варзишгарони маъуб таъмин намуда, барои чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиши онҳо дар иншооти истифодаи умум шароитҳои заруриро фароҳам меоранд.

Моддаи 47. Раванди машқиву варзиши маъубон

1. Раванди машқиву варзиш, зинаҳои тайёрии варзиш дар ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш барои варзишгарони маъуб дар асоси барномаҳои тайёрии варзиш оид ба намудҳои варзише, ки ташкилотҳои дахлдори ҷамъиятӣ оид ба намудҳои варзиши паралимпӣ, сурдлимпӣ ва олимпиадаи махсус таҳия ва мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш тасдиқ намудааст, амалӣ карда мешаванд.

2. Ташкили чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар низоми ҳифзи саломатии маъубон ва шахсони имконияташон маҳдуд, аз ҷумла кӯдакони имконияташон маҳдуд, тайёрии кадрҳо, таъминоти тиббию методӣ ва назорати тиббиро, мақомоти ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли, маориф, тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш аз ҳисоби бучети давлатӣ амалӣ менамоянд.

Моддаи 48. Иштироки маъубон дар чорабиниҳои варзиш

Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, Кумитаи паралимпии Тоҷикистон ва Кумитаи сурдлимпии Тоҷикистон якҷоя бо ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш ва федератсияҳои варзиши маъубон рушди варзиши маъубон ва шахсони имконияташон маҳдудро таъмин карда, чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиширо бо иштироки варзишгарони маъуб ва шахсони имконияташон маҳдуд ташкил намуда, ба таъсиси ташкилотҳои тайёрии варзиш барои тавонбахшӣ ва ҳифзи иҷтимоии варзишгарони маъуб ва шахсони имконияташон маҳдуд мусоидат карда, барои тайёрӣ ва иштироки дастаҳои мунтахаби Чумҳурии Тоҷикистон дар

мусобиқаҳои байналмилалии варзишии байни маъҷубон, аз ҷумла дар бозиҳои паралимпӣ, сурдлимпӣ ва олимпиадаи махсуси умумичаҳонӣ, шароити заруриро таъмин менамоянд.

БОБИ 6. ВАРЗИШИ ДАСТОВАРДҲОИ ОЛӢ

Моддаи 49. Варзиши дастовардҳои олӣ ва тарбияи варзишгарони дараҷаи олӣ

1. Варзиши дастовардҳои олӣ барои дарёфти натиҷаҳои баланди варзишӣ ва ба даст овардани нишондиҳандаҳои олӣ равона шудааст.

2. Мақомоти давлатӣ барои варзишгарон ва мураббӣёне, ки натиҷаҳои баланди варзишӣ ба даст овардаанд ё ба боло бурдани нуфузи байналмилалии варзишии Тоҷикистон мусоидат менамоянд, шароити зарурӣ фароҳам меоранд.

3. Тайёрии захираи варзишӣ ва варзишгарони дараҷаи олиро ташкилотҳои тайёрии варзишӣ ва ташкилотҳои дигари тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ мутобиқи қонунгузорӣ, стандартҳои давлатӣ ва барномаҳои тайёрии варзишӣ оид ба намуди муайяни варзиш амалӣ менамоянд. Тайёрии захираи варзишӣ ва варзишгарони дараҷаи олӣ гузарондани раванди машқиву варзишӣ ва чорабиниҳои варзиширо дар бар мегирад.

4. Мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш бо мақсади фароҳам овардани шароити мусоид ба аъзои дастаҳои мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон, барои ба ҳам пайвастании чорабиниҳои варзишӣ бо таълим, фаъолияти меҳнатӣ ва хизмати ҳарбӣ метавонад бо ташкилотҳо ва қисмҳои ҳарбие, ки дар онҳо варзишгарон кор меkunанд, таълим мегиранд ё хизмати ҳарбиро адо менамоянд, шартномаҳои дахлдор ба имзо расонад.

Моддаи 50. Дастаҳои мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Дастаҳои мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҳайати асосӣ ва захиравӣ иборат мебошанд.

2. Варзишгароне, ки меъёрҳои махсусро иҷро намудаанд, ба ҳайати асосӣ ва захиравии дастаҳои мунтахаб дохил карда мешаванд. Аъзои дастаҳои мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки меъёрҳои муқарраршударо иҷро накардаанд ва уҳдадорҳои худро сарфи назар намудаанд, аз ҳайати дастаҳои мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон хориҷ карда мешаванд.

3. Номгӯи мутахассисони соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзише, ки ба ҳайати дастаҳои мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид мешаванд, аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш бо пешниҳоди федератсияҳои варзишии ҷумҳуриявӣ оид ба намудҳои дахлдори варзиш тасдиқ карда мешаванд.

4. Рӯйхати номзадҳоро ба дастаҳои мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамасола федератсияҳои варзишии ҷумҳуриявӣ таҳия меkunанд ва онро мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш тасдиқ менамояд.

5. Дастаҳои мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон барои тайёрӣ ба иштирок ва ширкат дар мусобиқаҳои байналмилалии варзишӣ аз ҳисоби шахсоне, ки ба рӯйхати дахлдори тасдиқгардидаи номзадҳо ба дастаҳои мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид шудаанд, ташкил карда мешаванд.

6. Барои иштирок дар бозиҳои олимпӣ, паралимпӣ, сурдлимпӣ ва чорабиниҳои дигари байналмилалии варзишии, ки аз тарафи Кумитаи

байналмилалии олимпӣ, ассотсиатсияҳои қитъавии кумитаҳои миллии олимпӣ, Кумитаи байналмилалии паралимпӣ ва Кумитаи байналмилалии сурдлимпӣ гузаронида мешаванд, аз ҷониби Кумитаи миллии олимписи Тоҷикистон, Кумитаи паралимпии Тоҷикистон ва Кумитаи сурдлимпии Тоҷикистон дар асоси пешниҳоди федератсияҳои варзишии ҷумҳуриявӣ дастаҳои олимпӣ, паралимпӣ ва сурдлимпии Тоҷикистон ташкил ва дар мувофиқа бо мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш ҳайати онҳо тасдиқ карда мешаванд. Варзишгарон - номзадҳо ба аъзои дастаҳои олимпӣ, паралимпӣ ва сурдлимпии Тоҷикистон, мураббӣён ва мутахассисони дигари соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш аз лаҳзаи тасдиқ гардидани ҳайати дастаҳои олимпӣ, паралимпӣ ва сурдлимпии Тоҷикистон мақоми аъзои дастаҳои олимпӣ, паралимпӣ ва сурдлимпии Тоҷикистонро соҳиб мегарданд.

7. Низомнома дар бораи дастаҳои мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба намудҳои варзиш аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш тасдиқ карда мешавад.

Моддаи 51. Ҷалби варзишгари касбӣ, мураббӣи касбӣ ё дигар мутахассисе, ки дар соҳаи варзиши касбӣ фаъолият менамояд, ба дастаи мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Ҳангоми ҷалб гардидани варзишгари касбӣ, мураббӣи касбӣ ё мутахассиси дигари соҳаи варзиши касбӣ ба ҳайати дастаи мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон, ӯ уҳдадор аст дар чорабиниҳои варзишии дастаи мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон иштирок намояд.

2. Клуби касбии варзишӣ уҳдадор мегардад, новобаста ба мавҷуд будан ё набудани шартнома дар соҳаи варзиши касбӣ, ба варзишгари касбӣ, мураббӣи касбӣ ё мутахассиси дигари соҳаи варзиши касбӣ барои иштирок дар чорабиниҳои варзишии дастаи мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат диҳад.

3. Тартиб ва муҳлати иштироки варзишгари касбӣ, мураббӣи касбӣ ё мутахассиси дигари соҳаи варзиши касбӣ дар чорабиниҳои варзишии дастаи мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш яққоя бо федератсияҳои дахлдори варзишии ҷумҳуриявӣ оид ба намудҳои варзиш муайян карда мешаванд.

4. Ҳангоми ҷалби варзишгари касбӣ, мураббӣи касбӣ ё мутахассиси дигари соҳаи варзиши касбӣ ба ҳайати дастаи мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон нигоҳ доштани ҷойи кор (вазифа) ва маоши миёна, инчунин, ҷуброни хароҷот, ки бо иштирок намудан дар дастаи мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон алоқаманд мебошанд, бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори соҳаи меҳнат амалӣ карда мешаванд.

5. Федератсияи варзишии ҷумҳуриявӣ оид ба намуди муайяни варзиш, ки ба ҳайати он дастаи дахлдори мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил мешавад, суғуртаи варзишгари касбӣ, мураббӣи касбӣ ё мутахассиси дигари соҳаи варзиши касбиро таъмин менамояд.

БОБИ 7. ВАРЗИШИ КАСБӢ

Моддаи 52. Хусусияти танзими фаъолият дар соҳаи варзиши касбӣ

1. Ба субъектҳои асосии варзиши касбӣ федератсияҳои варзишӣ, клубҳои касбии варзишӣ, лигаҳои касбии варзишӣ, доварони варзишӣ, агентҳои

варзишӣ, варзишгарон ва мураббӣёне, ки дар мусобиқаҳои касбии варзишӣ иштирок менамоянд, дохил мешаванд.

2. Фаъолияти субъектҳои варзиши касбӣ ба рушд додани варзиши касбӣ, варзиши кӯдакон ва наврасон, бо дар назар доштани тайёр намудани захираи варзишӣ, инчунин, мусоидат намудан ба рушди варзиши дастовардҳои олии, бо дар назар доштани омодаسازیи варзишгарон барои иштирок дар мусобиқаҳои байналмилалӣи варзишӣ, аз ҷумла дар ҳайати дастаҳои мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон, равона карда мешавад.

3. Клубҳои касбии варзишӣ ҳуқуқ доранд дар мусобиқаҳои касбии варзишӣ бо шартҳои муқаррарнамудаи ташкилкунандагони чунин мусобиқаҳо иштирок намоянд, ба ҳайати иштирокдорон, аъзо ва муассисони лигаҳои касбии варзишӣ ворид шаванд, инчунин, ба сифати аъзо ба федератсияҳои варзишӣ мутобиқи оинномаҳои онҳо дохил шаванд.

4. Дар оинномаи федератсияи варзишӣ ва оинномаи лигаи касбии варзишӣ бояд уҳдадорӣ оид ба тасдиқ намудани ҳолати муайянкунандаи шарт ва тартиби гузаштани варзишгар ба клубҳои дигари касбии варзишӣ ё ташкилотҳои дигари тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ, инчунин, ҳаҷми пардохти пулӣ, ки бо ин гузариш алоқаманд аст, муқаррар карда шавад, агар уҳдадорӣ оид ба тасдиқ намудани ҳолати мазкур ба федератсияҳои варзишӣ ва ё лигаҳои касбии варзишӣ бо меъёрҳои федератсияи байналмилалӣи варзишии дахлдор пешниҳод шуда бошад.

Моддаи 53. Маҳрум кардани варзишгари касбӣ аз иштирок дар мусобиқаҳои варзишӣ

1. Клуби касбии варзишӣ уҳдадор аст, ки варзишгари касбиро аз иштирок дар ҳама гуна мусобиқаҳои варзишӣ дар ҳолатҳои зерин маҳрум намояд:

1) маҳрумسازیи (дисквалификацияи) варзишии варзишгари касбӣ;

2) бо талаби созмонҳои байналмилалӣ ва ё федератсияҳои варзишии ҷумҳуриявӣ оид ба намудҳои варзише, ки мутобиқи меъёрҳои тасдиқнамудаи онҳо пешниҳод шудааст;

3) ҳангоми даъват намудан ба дастаи мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон;

4) дар асоси ҳулосаи тиббӣ, ки иштироки ӯро дар мусобиқаҳои варзишӣ манъ менамояд.

2. Клуби касбии варзишӣ варзишгари касбиро аз иштирок дар ҳама гуна мусобиқаҳои варзишӣ ба тамоми давраи вақт то бартараф намудани ҳолатҳои, ки асос барои чунин маҳрумسازیи гардидаанд, маҳрум мекунад.

3. Дар давраи маҳрум намудани варзишгари касбӣ аз иштирок дар мусобиқаҳои варзишӣ бо асосҳои пешбининамудаи моддаи мазкур клуби касбии варзишӣ иштироки ӯро дар чорабиниҳои машқӣ ва чорабиниҳои дигар оид ба тайёрӣ ба мусобиқаҳои варзишӣ бо нигоҳ доштани музди меҳнат ба андозаи муайяннамудаи шартномаи (қарордоди) меҳнатӣ, вале на камтар аз музди ҳадди ақалли тибқи қонунгузорӣ муқарраршуда, таъмин менамояд.

Моддаи 54. Ҷавобгарӣ барои расондани зарар дар соҳаи варзиши касбӣ

1. Зараре, ки ба варзишгари касбӣ аз тарафи варзишгари дигари касбӣ дар вақти тайёрӣ ба мусобиқаҳои варзишӣ ё бевосита ҳангоми иштирок дар онҳо расонда шудааст, ҷуброн карда намешавад, агар муқаррар гардад, ки он дар доираи меъёр ва қоидаҳои варзишӣ расонда шудааст.

2. Зараре, ки ба варзишгари касбӣ, инчунин, ба клуби касбии варзишӣ дар натиҷаи қарори мутобиқи қоидаҳои варзишӣ қабулнамудаи довари касбии варзишӣ расонида шудааст, ҷуброн карда намешавад.

БОБИ 8. ТАЪМИНОТИ ЗИДДИНЕРУАФЗОӢ, ТИББӢ, КАДРӢ, МОЛИЯВӢ ВА ТАЪМИНОТИ ДИГАР ДАР СОҲАИ ТАРБИЯИ ҚИСМОНӢ ВА ВАРЗИШ

Моддаи 55. Пешгирии маводи барангезандаю неруафзо (допинг) дар варзиш ва мубориза бо он

1. Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон пешгирии истифодаи маводи барангезандаю неруафзо (допинг) ва мубориза бо он тибқи қоидаҳои зиддинеруафзоии тасдиқнамудаи созмонҳои байналмилалӣ зиддинеруафзоӣ ба роҳ монда мешаванд.

2. Маводи барангезандаю неруафзо (допинг) дар варзиш вайрон кардани қоидаи зиддинеруафзоӣ эътироф мешавад. Вайрон намудани қоидаи зиддинеруафзоӣ дар варзиш маънои вайронкунии як ё якчанд қоидаҳои зеринро дорад:

1) истифода ё кӯшиши истифодаи маводи барангезандаю неруафзо (допинг);

2) мавҷудияти маводи барангезандаю неруафзо (допинг), метаболитҳо ё маркерҳои манъшудаи он, ки дар намунаи барои таҷзия аз организми варзишгар дар давраи мусобиқа вай ё ғайри мусобиқа вай, инчунин, аз организми ҳайвоноте, ки дар мусобиқаи варзишӣ мутобиқи қоидаҳои намуди варзиш иштирок менамоянд, гирифта шудааст;

3) рад кардани ҳозиршавӣ барои гирифтани намуна барои таҷзия ё бе сабабҳои узрнок пас аз гирифтани огоҳинома мутобиқи қоидаҳои амалкунандаи зиддинеруафзоӣ ҳозир нашудан чихати гирифтани намуна барои таҷзия, ё ба таври дигар саркашӣ намудан аз гирифтани намуна барои таҷзия;

4) вайрон кардани талаботи амалкунандаи қоидаҳои зиддинеруафзоӣ, ки барои дастрасии варзишгар ба ташҳиси беруназмусобиқа вай таъин карда мешаванд, аз ҷумла пешниҳод накардани иттилооти дархостшаванда дар бораи маҳалли ҷойгиршавӣ ва ҳозир нашудан барои санҷиш;

5) сохтакорӣ ё кӯшиши сохтакорӣ намудан дар ҳама гуна марҳилаи назорати маводи барангезандаю неруафзоӣ (допинг);

6) доштани маводи барангезандаю неруафзо (допинг);

7) паҳн кардани маводи барангезандаю неруафзо (допинг);

8) ворид намудан ё кӯшиши ворид намудани маводи барангезандаю неруафзо (допинг) ба ягон варзишгар, истифода ё кӯшиши нисбати ӯ истифода намудани маводи барангезандаю неруафзо (допинг), кумақрасонӣ, ҳавасмандгардонӣ, мусоидат, иғвоангезӣ, пинҳонкунӣ ё шарикӣ дар ҳама гуна шакли вобаста ба вайрон кардан ё ҳама гуна кӯшиши вайрон кардани қоидаҳои зиддинеруафзоӣ.

3. Доштани маводи барангезандаю неруафзо (допинг), истифода ё кӯшиши истифодаи маводи барангезандаю неруафзо (допинг) аз ҷониби варзишгар ё нисбати варзишгар маънои вайрон намудани қоидаи зиддинеруафзоиро надорад, агар дар лаҳзаи содир намудани он иҷозат барои

истифодаи муолиҷавии маводи барангезандаю неруафзо (допинг) мавҷуд бошад, ки мутобиқи стандарти байналмилалӣи Агентии умумиҷаҳонӣи зиддинеруафзо оид ба истифодаи муолиҷавии маводи барангезандаю неруафзо (допинг) дода шудааст ё тибқи ин стандарти байналмилалӣ ҳолатҳои додани иҷозат баъди содир намудани амалиёти мазкур пешбинӣ шуда бошад.

4. Вайрон кардани қоидаҳои зиддинеруафзоӣ аз ҷониби варзишгарон, мураббӣён, мутахассисони тиббӣ, мутахассисони дигари соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, инчунин, истифодаи маводи барангезандаю неруафзо (допинг) нисбати ҳайвоноте, ки дар мусобиқаҳои варзишӣ мутобиқи қоидаҳои намуди варзиш иштирок менамоянд, роҳ дода намешавад. Далели истифодаи маводи барангезандаю неруафзо (допинг) танҳо дар натиҷаи гузаронидани таҳқиқ дар озмоишгоҳҳои ваколатдори назорати маводи барангезандаю неруафзо (допинг) тасдиқ карда мешавад.

5. Федератсияҳои варзишӣ, ташкилотҳои тайёрии варзишӣ ва дигар ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ, новобаста ба шакли ташкилию ҳуқуқӣ, уҳдадоранд, ки барои пешгирии истифодаи маводи барангезандаю неруафзо (допинг) ва мубориза бо он чораҳои зарурӣ андешанд.

Моддаи 56. Пешгирии таъсири зиддиҳуқуқӣ ба натиҷаҳои мусобиқаҳои варзишӣ ва мубориза бо он

1. Таъсири зиддиҳуқуқӣ ба натиҷаҳои мусобиқаҳои варзишӣ роҳ дода намешавад.

2. Пешгирии таъсири зиддиҳуқуқӣ ба натиҷаҳои мусобиқаҳои варзишӣ ва мубориза бо он аз инҳо иборатанд:

1) муқаррар намудани масъулият барои таъсири зиддиҳуқуқӣ ба натиҷаҳои мусобиқаҳои варзишӣ;

2) амалӣ намудани маҳрумсозии (дисквалификатсия) варзишӣ;

3) аз ҷониби федератсияи варзишӣ татбиқ намудани ҷазои варзишӣ нисбати иштирокдорони дигари мусобиқаҳои варзишӣ барои таъсири зиддиҳуқуқӣ ба натиҷаҳои мусобиқаҳои мазкур;

4) манъ намудани иштирок дар бозии идораи букмекирӣ ва ҳазинаи гаравхона бо роҳи бастанӣ гарав вобаста ба мусобиқаҳои варзишӣ (барои варзишгарон - ба мусобиқаҳои варзишӣ оид ба намуд ё намудҳои варзише, ки онҳо иштирок менамоянд, барои доварони варзишӣ - ба мусобиқаҳои варзишӣ оид ба намуд ё намудҳои варзише, ки доварӣ менамоянд, барои мураббӣён - ба мусобиқаҳои варзишӣ оид ба намуд ё намудҳои варзише, ки фаъолияти мураббигиро анҷом медиҳанд, барои роҳбарони дастаҳои варзишӣ - ба мусобиқаҳои варзишӣ оид ба намуд ё намудҳои варзише, ки дастаҳои зери роҳбарии онҳо қарордошта дар ин мусобиқаҳо иштирок мекунанд, барои агентҳои варзишӣ - ба мусобиқаҳои варзишӣ оид ба намуди варзиш, ки онҳо фаъолият менамоянд), инчунин, татбиқи ҷазои варзишӣ барои вайрон кардани манъномаи мазкур аз тарафи федератсияҳои варзишӣ;

5) ба барномаҳои таҳсилоти иловагии таълимӣ муассисаҳои таълимӣ, ки дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш фаъолият менамоянд, ворид намудани дарсҳо оид ба пешгирии таъсири зиддиҳуқуқӣ ба натиҷаҳои мусобиқаҳои варзишӣ ва дар бораи масъулият вобаста ба ҷунин таъсири зиддиҳуқуқӣ;

б) дар воситаҳои ахбори омма ба роҳ мондани таблиғ вобаста ба пешгирии таъсири зиддиҳуқуқӣ ба натиҷаҳои мусобиқаҳои варзишӣ ва мубориза бо он;

7) якҷоя амал кардани субъектҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш бо мақсади пешгирӣ намудани таъсири зиддиҳуқуқӣ ба натиҷаҳои мусобиқаҳои варзишӣ ва мубориза бо он;

8) ҳамкориҳои байналмилалӣ дар самти пешгирии таъсири зиддиҳуқуқӣ ба натиҷаҳои мусобиқаҳои варзишӣ ва мубориза бо он.

3. Мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш бо мақсади пешгирӣ намудани таъсири зиддиҳуқуқӣ ба натиҷаҳои мусобиқаҳои варзишӣ амалҳои зеринро иҷро менамояд:

1) бо тартиби муқарраргардида амали аккредитатсияи давлатии федератсияи варзишии Ҷумҳуриявиро ҳангоми иҷро накардани уҳдадориҳо бозмедорад ё қатъ менамояд;

2) ваколатҳои дигарро мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ менамояд.

4. Федератсияҳои варзишӣ ва лигаҳои касбии варзишӣ бо мақсади пешгирии таъсири зиддиҳуқуқӣ ба натиҷаҳои мусобиқаҳои варзишӣ ва мубориза бо он уҳдадоранд:

1) дар доираи ваколатҳои худ чорабиниҳоеро гузаронанд, ки ба пешгирии таъсири зиддиҳуқуқӣ ба натиҷаҳои мусобиқаҳои варзишӣ ва мубориза бо он равона гардидаанд;

2) варзишгарон, доварони варзишӣ, мураббӣён, роҳбарони дастаҳои варзишӣ ва иштирокдорони дигари мусобиқаҳои дахлдори варзиширо ҳангоми муайян намудани таъсири зиддиҳуқуқии онҳо ба натиҷаи мусобиқаи варзишӣ барои иштирок дар мусобиқаҳои варзишӣ роҳ надиҳанд;

3) мақоми ваколатдори давлатиро дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш оид ба ошкор намудани далели таъсири зиддиҳуқуқӣ ба натиҷаҳои мусобиқаҳои варзишӣ хабардор намоянд;

4) ба федератсияи байналмилалии варзишӣ оид ба навъи дахлдори варзиш ва ба мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар бораи татбиқ намудани ҷазои варзишӣ барои таъсири зиддиҳуқуқӣ ба натиҷаҳои мусобиқаҳои варзишӣ иттилоъ диҳанд;

5) талаботи дигари Қонуни мазкур ва санадҳои дигари меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистонро, ки барои пешгирии таъсири зиддиҳуқуқӣ ба натиҷаҳои мусобиқаҳои варзишӣ ва мубориза бо он равона гардидаанд, иҷро намоянд.

5. Ташкилкунандагони мусобиқаҳои варзишӣ бо мақсади пешгирии таъсири зиддиҳуқуқӣ ба натиҷаҳои мусобиқаҳои варзишӣ ва мубориза бо он уҳдадоранд ба низомномаи мусобиқаҳои варзишӣ тадбирҳои зеринро дохил намоянд:

- талабот оид ба манъи таъсири зиддиҳуқуқӣ ба натиҷаҳои мусобиқаҳои мазкур;

- талабот оид ба манъи иштирок дар бозии идораи букмекирӣ ва ҳазинаи гаравхона бо роҳи бастании гарав вобаста ба мусобиқаҳои варзишӣ.

Моддаи 57. Таъминоти тиббӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш

1. Таъминоти тиббии шахсоне, ки ба тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш машғул мебошанд, инҳоро дар бар мегирад:

1) ташхиси мунтазами ҳолати саломатӣ;

2) баҳо додани мувофиқати сарбории ҷисмонӣ ба вазъи саломатӣ;

3) пешгирӣ ва табобати бемориҳо, ҷароҳат ва барқарорсозии тиббӣ;

4) барқарорсозии саломатӣ бо истифода аз мавод ва воситаҳои, ки ҳангоми машғулият дар тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш истифода мешаванд.

2. Ташкилкунандагони чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ ухдадоранд барои расондани ёрии тиббӣ ба иштирокдорони чорабиниҳо тадбирҳои зарурӣ андешанд.

3. Ташкили расондани ёрии тиббӣ ба шахсоне, ки ба тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш машғуланд, аз ҷумла ҳангоми тайёри ва гузаронидани чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ, муоинаи тиббии шахсоне, ки хоҳиши гузаштани тайёрии варзишӣ, машғул шудан ба тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш ва ё иҷрои меъёрҳои миллии тарбияи ҷисмонӣ ва солимии аҳолиро доранд, таъминоти тиббии шахсоне, ки ба тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш машғул мебошанд ва таъминоти тиббӣ биологии варзишгарони дастаҳои мунтахаби Ҷумҳурии Тоҷикистон бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешаванд.

4. Дар сурати ташкил накардани ёрии тиббӣ дар чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш ҳуқуқ дорад гузаронидани чорабиниҳои мазкурро катъ намояд.

Моддаи 58. Фаъолияти меҳнатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш

Муносибатҳои меҳнатии қормандон ва варзишгарон дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш тибқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон танзим карда мешаванд.

Моддаи 59. Тайёр кардани мутахассисон дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш

1. Тайёр кардани мутахассисон дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба роҳ монда мешавад.

2. Таълими мутахассисон дар муассисаҳои таълимие, ки дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш фаъолият менамоянд, аз ҳисоби маблағҳои бучети дахлдор, маблағҳои сарпарастон, хайрияҳои ихтиёрӣ ва сарчашмаҳои дигари маблағгузорию, ки қонунгузорӣ манъ накардааст, амалӣ карда мешавад.

3. Бо мақсади амиқтар намудани дониш ва малакаи касбӣ, азхудкунии касб ва ихтисоси нав, такмили ихтисос ва бозомӯзии мураббӣ ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ ва қормандони дигари соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон давра ба давра, ройгон ва ё дар асоси шартнома пулакӣ амалӣ карда мешавад.

Моддаи 60. Маблағгузори тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш

1. Маблағгузори тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш аз ҳисоби маблағҳои пешбинишуда барои соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар бучети давлатӣ ва сарчашмаҳои дигари маблағгузорию, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст, таъмин карда мешавад.

2. Дастгирии давлатии соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш дар асоси барномаҳои давлатӣ ва маҳаллии рушди тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш амалӣ карда мешавад.

Моддаи 61. Иншоотҳои варзишӣ

1. Иншоотҳои варзишӣ ба иншоотҳои инфрасохтори иҷтимоӣ дохил мешаванд.

2. Иншоотҳои варзишӣ метавонанд ба мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, иттифокҳои касаба, ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ, ташкилотҳои дигар ва шахсони воқеӣ тааллуқ дошта бошанд.

3. Давлат дар маблағгузорию сохтмон, таҷдид ва ба истифода додани иншоотҳои варзишӣ иштирок мекунад, инчунин, бо ин мақсадҳо шахсони воқеӣ ва ҳуқуқиро ҷалб менамояд.

4. Нигоҳдории иншоотҳои варзишии маҳалли зисти шаҳрвандон, аз ҷумла таъмири онҳо, ташкили чорабиниҳои оммавӣю варзишӣ, пардохти музди меҳнати кормандони ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ, ки бо соқинони маҳалҳо чорабиниҳо мегузаронанд, бо тартиби муқаррарнамудаи санадҳои ҳуқуқии мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва шартномаи онҳо амалӣ карда мешавад. Иншоотҳои мазкур, ҳамчунин, аз ҳисоби фондҳои ғайрибуҷетии рушди шаҳру ноҳияҳо, хайрияҳои ихтиёрӣ ва сарчашмаҳои дигаре, ки қонунгузори манъ накардааст, маблағгузори мешаванд.

5. Ба муассисаҳои давлатии таълимӣ ва ташкилотҳои тайёрии варзишӣ ҳуқуқи идораи оперативии иншоотҳои варзишӣ ва молу мулкӣ зарурии дигари таъиноти иҷтимоӣ, фарҳангӣ ва таъиноти дигар барои истифодаи доимӣ вобаста карда мешаванд. Истифодаи иншооти варзишӣ танҳо ба мақсади гузаронидани чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ, чорабиниҳои фарҳангӣ ва барои хизматрасонии чорабиниҳои мазкур иҷозат дода мешавад.

6. Иншоотҳои варзишӣ барои баргузорию мусобиқаҳои байналмилалӣю варзишӣ ва чорабиниҳои расмӣю тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ ба мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш мусоидат менамоянд.

Моддаи 62. Эҳсонкорӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш

1. Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ метавонанд тибқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон барои рушди соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш иншоотҳои варзиширо сохта, онҳоро бо таҷҳизоти зарурӣ мучаҳҳаз намоянд, тариқи эҳсонкорӣ молу мулк ва маблағ хайр намоянд. Барои чунин шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ имтиёзҳо муқаррар карда мешаванд, ки тартиб ва андозаи онҳоро қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд.

2. Ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ маблағи хайрияи аз ҳисоби эҳсонкорон бадастомадаро бо мақсади такмил додани заминаи моддию техникаӣ ва беҳтар гардонидани раванди тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш истифода менамоянд.

Моддаи 63. Сарпарастӣ ва фаъолияти соҳибкорӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш

1. Сарпарастони соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш метавонанд шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ бошанд.

2. Муносибат байни сарпарастон ва ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ, дастаҳо, ташкилкунандагони чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ, ба истиснои ҳолатҳои муқаррарнамудаи қонунгузори Қумҳурии Тоҷикистон, дар асоси шартнома танзим мешавад.

3. Сарпарастон ҳангоми маблағгузори намудани чорабиниҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ ҳуқуқ пайдо менамоянд мутобиқи қонунгузори Қумҳурии Тоҷикистон зеро рамз ё маҳсулоти худ чорабиниҳои мазкурро гузаронанд, инчунин, рекламаи маҳсулоти худро дар ин чорабиниҳо ба роҳ монанд.

4. Мутобиқи қонунгузори Қумҳурии Тоҷикистон шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ метавонанд ба ҷаъолияти соҳибкорӣ вобаста ба хизматрасонӣ ба ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ ва варзишгарони алоҳида машғул шаванд, маҳсулоти тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ ва молҳои ба он вобастаро истеҳсол намоянд, тарбияи ҷисмонӣ ва варзишро дар ҷаъолияти рекламавӣ истифода намоянд.

БОБИ 9. ҲАМКОРИИ БАЙНАЛМИЛАЛИИ ВАРЗИШӢ

Моддаи 64. Ҳамкории байналмилалӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш

1. Ҳамкории байналмилалӣ Қумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш мутобиқи шартномаҳои байналмилалӣ Қумҳурии Тоҷикистон ва қонунгузори Қумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

2. Ташкилотҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзишии Қумҳурии Тоҷикистон дар муносибат бо ташкилотҳои варзишии давлатҳои хориҷӣ дастур ва талаботи тасдиқнамудаи созмонҳои байналмилалӣ варзишӣ ва шартномаҳои байналмилалӣ Қумҳурии Тоҷикистонро риоя менамоянд.

3. Мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, ташкилотҳои ҷамъиятии тарбияи ҷисмонӣ ва варзишӣ дар ҳамкории байналмилалӣ оид ба масъалаҳои тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш иштирок менамоянд ва ҳуқуқ доранд бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузори Қумҳурии Тоҷикистон чорабиниҳои муштараки тарбияи ҷисмонӣ ва варзишро гузаронанд.

4. Мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш, Кумитаи миллии олимпии Тоҷикистон, Кумитаи паралимпии Тоҷикистон, Кумитаи сурдлимпии Тоҷикистон ва ташкилотҳои ҷамъиятии тарбияи ҷисмонӣ ва варзишии, ки аз тарафи созмонҳои дахлдори байналмилалӣ аз рӯи намудҳои варзиш эътироф шудаанд, Қумҳурии Тоҷикистонро дар созмонҳои байналмилалӣ варзишӣ, ҳамчунин, дар чорабиниҳои варзишӣ ва чорабиниҳои дигаре, ки созмонҳои байналмилалӣ варзишӣ мегузаронанд, намояндагӣ мекунанд.

БОБИ 10. МУҚАРРАРОТИ ИНТИҚОЛӢ ВА ХОТИМАВӢ

Моддаи 65. Муқаррароти интиқолӣ

Федератсияҳои варзишии қумҳуриявӣ ва дигар ташкилотҳои ҷамъиятии тарбияи ҷисмонӣ ва варзишии, ки то мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

таъсис дода шудаанд, на дертар аз шаш моҳи мавриди амал қарор гирифтани Қонуни мазкур бояд аз нав ба қайди давлатӣ гирифта шаванд.

Моддаи 66. Ҷавобгарӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 67. Дар бораи аз эътибор соқит донишани баъзе санадҳои қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тарбияи ҷисмонӣ ва варзиш» аз 5 марти соли 2007 (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 2007, №3, мод. 176; с. 2012, №4, мод. 275), Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи варзиши кӯдакон ва наврасон» аз 1 августи соли 2003 (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 2003, №8, мод. 451; с. 2009, №3, мод. 95; с. 2013, №7, мод. 533) ва Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи тайёрии варзишӣ» аз 19 марти соли 2013 (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 2013, №3, мод. 196; с. 2016, №3, мод. 149) аз эътибор соқит доништа шаванд.

Моддаи 68. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти

Ҷумҳурии Тоҷикистон

ш. Душанбе, 23 декабри соли 2021, № 1831

Эмомалӣ РАҲМОН